TYPO-
grafiske
MEDDELELSER

Bedriftsbesøk på Norske Skog Follum:

Skodda betyr at det er liv på Follum

Utgitt av Oslo Grafiske Fagforening
Nummer 1 | 2010 | 95. årgang

Leder

Gammelt piss på nye flasker

NHO Grafisk sin advokat Bjørn Moen startet i år lønnsoppgjøret for sivilsektoren i sin spalte i AGI allerede i januar. Her går han igjennom den begredelige tilstanden mange av bedriftene i bransjen befinner seg i. Det er lett å være enig med Moen og NHO Grafisk i at mange bedrifter sliter. Det ser vi hver dag når foreninga er ute å snakker med medlemmer og bedriftsledere. Problemet oppstår når man skal velge hvilken medisin man skal bruke for å bøte på problemet. I artikkelen er det eneste som foreslås dårligere lønns- og arbeidsvilkår for våre medlemmer.

Dette er den samme gamle visa som vi har hørt fra NHO Grafisk uansett om det er gode eller dårlige tider i bransjen. Det finnes andre virkemidler. Hvis vi ser på produktiviteten i bransjen er det mye å hente på organisering og tilrettelegging av arbeidet. I mange bedrifter har man nå skåret så langt ned på bemanning at man har mer enn nok med å halse et hestehode bak for å få unna dagens produksjon. Det fører til mye feil og jobber som må gjøres på nytt. De bedrift.-ene som evner å løfte hodet litt ut av det daglige stresset, og se på forbedringer og nye måter å gjøre tinga på kan vinne mye. Et eksempel på dette er Hjemmet Mortensen Trykkeri, som har økt produktiviteten med 36 % på et år. Her har ledelse og de ansatte jobbet tett og seriøst sammen for å finne nye løsninger. Og det er nettopp gjennom gjensidig respekt og samarbeid at man kommer fram til nye løsninger.

Norsk grafisk bransje vil aldri kunne konkurrere med utlandet på prisen på arbeidskrafta eller andre betingelser. Innføring av 40 timers arbeidsuke og månedslønner på under 10 000,- kr er vel heller ikke noe NHO Grafisk tror på.

Den grafiske bransjen preges også av ekstrem konkurranse på pris mellom bedriftene, som ofte er små. Hvis man isteden kan finne måter å samarbeide på, så man sammen kan presentere gode og rasjonelle løsninger for kundene vil kanskje inntjeningen kunne bli bedre. Det er også viktig at partene jobber for å øke organisasjonsgraden i bransjen. Med flere bedrifter med tariffavtale vil konkurranse på lønns- og arbeidsvilkår ikke bli et viktig element.

Hvis vi skal prøve å se gjennom krisa, så sliter bransjen med rekruttering. Rekruttering av unge og ivrige fagarbeidere blir ikke lettere hvis lønns- og arbeidsforholdene ikke er noe bedre enn i andre mer «trendy» bransjer. Også i ved rekruttering er det viktig å kunne forespeile framtidige arbeidere i grafisk bransje gode muligheter for faglig påfyll og utvikling.

Som sagt erkjenner vi at det er vanskelige tider i bransjen, og at de store lønnstilleggene og reformene ikke vil komme i år. Vi får nøye oss med å opprettholde kjøpekrafta på dagens nivå til krisa er over.

Men vi vil advare NHO Grafisk mot en strategi for å svekke våre medlemmers arbeidsforhold og derigjennom våre tariffavtaler.

FORSIDEBILDET:
Per Johansen (tekst) og Finn Jensen (foto) har vært på besøk hos Norske Skog Follum. Der fikk de følge den spennende prosessen fra tømmerstokker kom til fabrikken og ble til ferdig papir. Fabrikken feiret forøvrig sitt 100 års jubileum i 2006.

Se side 14 og 15.

Innhold nr. 1 2010:

Side 3: Hva skjer i avdeling 850 - **Side 4-5-6:** På besøk hos en norsk boktrykker - i Riga - **Side 7:** Et lite grafisk forbund og avtalen med Allkopi i havn - **Side 8:** E-avisa kommer i rekordfart - **Side 9:** Nytt fra byen og landet og Styrespalta - **Side 10-11:** Vel blåst i Trondheim og Konkurs og ny drift hos Naper - **Side 12:** Hvor syke er vi? - **Side 13:** Presis Grafiske Klubb er stiftet og Juleinnsamling 2009 - **Side 14-15:** Bedriftsbesøk: Norske Skog Follum - **Side 16:** Tariffoppgjøret 2010 og Juletrefesten - **Side 17:** En etterlysning fra Bjørn Stenholen - **Side 18-19:** Merkeutdeling 2009 - **Side 20-21:** Hornet på veggen - **Side 22:** Historiespalta - **Side 23:** Gjestespalta ved Magnus E. Marsdal - **Side 24:** Ditt problem - vårt ansvar - **Side 25:** Vi må vite mer - **Side 26-27:** Vi gratulerer og pensjonisttreff, og på siste side om årsmøtet i OGF og 1. mai frokost i Sagveien.

TYPO-grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850, Oslo
Grafisk Fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk • anita.froland@andvord.no

KJETIL LARSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kjetla@bbse.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media • eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
pensjonist • lchri-pe@online.no

STIG OVE KUBBERUD
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kubberud1987@hotmail.com

FINN JENSEN
pensjonist • finn.jensen@bluezone.no

PER CHRISTIAN JOHANSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
per_joh2@getmail.no

BRITA BØRRESEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
brita.borresen@hm-media.no

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Trykk: LO Media

Når det gjelder stoff og andre henvendelser, ta kontakt med Adolf på telefon 22 80 98 75.

Hva skjer i avdeling 850?

Foto Adolf Larsen

For første gang har også vi i OGF benyttet oss av mulighetene for å søke midler fra Fellesforbundet til oppgaver i avdelingen. Disse midlene, som skal gå til arbeid med forbundets prioriterte oppgaver, ble vedtatt på landsmøtet i 2007. Det var en kompromissløsning for å unngå en opprivende debatt om avdelingenes andel av kontingenten.

Av Adolf Larsen

Årsaken til at vi OGF ikke har søkt de to foregående årene, er mangel på prosjekter, mer enn overflod av egne midler.

Med ansettelsen av organisasjonsarbeider kom også diskusjonen om nye prosjekter, og finansiering, også hos oss. Konkret søkte vi om opp mot 400 000, men på grunn av at ordningen er blitt meget populær fikk vi til sammen 170 000.

Forutsetningen for tildeling er selvfølgelig at dette ikke skal brukes på ordinært foreningsarbeid, men være nye prosjekter som kommer utenpå det daglige arbeidet.

I samarbeid med organisasjonsarbeideren, har vi valgt å prioritere følgende områder.

Vi skal blåse liv i tre eksisterende klubber, hvor aktiviteten, og organisasjonen har gått litt i dvale, men hvor potensialet er bra. Her er selvfølgelig alle i Sagveien med på arbeidet.

Videre, kanskje det viktigste, nemlig rekruttering av ungdom og lærlinger. Her er både ungdomsgruppa og organisasjonsarbeideren i godt driv, både med skolebesøk og møte med lærlinger. Ungdommen har også i tillegg til organiseringa fått opp igjen en fungerende ungdomsgruppe!

Det vil også bli et landsdekkende ungdomskurs i mai/juni.

Det tredje prosjektet, og det vanskeligste, er noe vi har døpt; «nye medlemmer og avtaler» , hvor tankene om organisering i for oss nye bransjer skal gå over i handling. Ambisjonene er ikke lave, med et mål om 40 medlemmer, og ikke minst tre nye tariffavtaler. Det er digitaltrykkerier, reklamebyråer og skilt- og storformatmarkedet som er målgruppa. Hvis en kan kalle det noe så presist, da dette er upløyd mark for oss.

Fjerde prosjekt er en utvidelse av siviltrykknettverket som er forsøkt etablert i lengre tid, men nå utvidet fra ren rotasjon til også inkludere arktrykkeriene. Her samarbeider vi med flere andre grafiske avdelinger, både i prosjekt og praksis.

Ut over dette framtidsrettede arbeidet, er det ikke til å legge skjul på at drift og økonomi i avdelingen er preget av nedgangstider. Økonomien er preget av lavere kontingentinngang, og medlemmenes reduserte betingelser. Det er ingen krise, med tanke på vår økonomi, men en situasjon som må tas alvorlig og hvor styret allerede har satt i verk sparetiltak, og legger fram et konkret forslag overfor årsmøtet om å drive med underskudd fram til årsmøtet i 2013.

Vi vil også komme tilbake til kursvirksomhet for andre bredere deler av medlemsmassen.

KONTAKT OSS:

Fellesforbundet avdeling 850 • Oslo Grafiske Fagforening,
Sagveien 24, 0459 Oslo • Telefon 22 80 98 70
avd850@fellesforbundet.org • www.fellesforbundet.no/avd850
Leder: Terje Fjellum, telefon 22 80 98 74
Nestleder: Adolf Larsen, telefon 22 80 98 75
Sekretær: Ingunn Berger, telefon 22 80 98 70

En norsk boktrykker – i Riga

Et stort antall av bøkene norske forlag gir ut, blir produsert i Baltikum. Trond Isaksen har fulgt bøkene og starta boktrykkeri i Riga. TgM har reist i kjølevannet for å se hvordan norsk bokproduksjon i utlandet går for seg.

Tekst: Kjetil Larsen
Foto: Niels E. Killi

JANINA BULMA viser fram bedriften til potensielle norske kunder.

Livonia Print ligger diskret til i et lite industrifelt mellom flyplassen og Riga. Man skjønner straks at kontorplass ikke er høyest prioritert i denne bedriften, relativt små spartanske kontorer og det eneste som likner et møterom er en sofagruppe i gangen. Her er produksjonen i fokus. Janina Bulma er salgssjef og medeier i bedriften. Hun har jobbet i grafisk industri i Latvia siden begynnelsen av 90-tallet, og starta virksomheten sammen med Trond Isaksen i 2007. I det TgM ankommer sitter hun typisk nok i et møte med potensielle norske kunder. Dem er det mange av.

98,5 % eksport

Livonia Print produserer nesten utelukkende hardcover. 48 % av produksjonen går til det norske markedet, 33 % til det svenske resten til Danmark, Tyskland, Nederland og England. - Vi er 135 ansatte og har vokst veldig de 2,5 årene vi har eksistert, sier Janina Bulma. Fra 2008 til 2009 hadde vi en vekst på 56 %. Omsetningen for 2009 endte på ca. 96 mill. norske kroner. Vi har selgere plassert i de viktigste landene, og prosjektledere som snakker de nasjonale språkene. På den måten håper vi at kommunikasjonen går enklere og å unngå misforståelser og feil. Kundene kan også føle seg tryggere på at deres ønsker blir forstått.

Hun forteller videre at de ansatte for en stor del er faglærte. Det finnes ingen lærlingeordning som vi kjenner den fra Norge i Latvia, men det er en utdanning på teknisk college. Denne er bedriften ikke så imponert over, så de satser mye på bedriftsintern opplæring og karriereutvikling. Trykkerne starter for eksempel på en tofargermaskin, toppen av karrieren er førstetrykker på 8-farger. Den samme tankegangen gjelder på bokbindersiden.

Høyt teknologisk nivå

Tiden da grafisk industri i Øst-Europa produserte på utrangert utstyr fra vest er forbi. Lavonia Print kjøpte inn helt nytt utstyr fra anerkjente europeiske produsenter da de starta opp. De har trykkmaskiner fra Heidelberg (2-, 5- og 8-farger 70x100) og ferdiggjøringsutstyr fra Müller Martini. De har utstyr for både sydde og limfreste bøker og ulik innbinding. De produserer på en mengde ulike papirsorter og all formater. Produktspekteret strekker seg fra enkle skolebøker til praktbøker i stort format med ekstreme krav til bildekvalitet og innbinding.

SMUSSOMSLAG settes på bøkene manuelt. Man roterer på arbeidsoppgavene, slik at ingen blir sittende med dette arbeidet hele dagen.

- En drøm

Det var kjærligheten som brakte Trond Isaksen til Riga. - Kjærlighet som tok slutt.

Av Kjetil Larsen

Trond Isaksen kom første gang i kontakt med Latviske bokprodusenter på en tur han tok like etter at han ble skilt, og ikke visste helt hva han skulle gjøre med livet sitt. – Jeg kom forbi et trykkeri, banka på døra og presenterte meg som trykker fra Norge og spurte om å få ta en titt. Det fikk jeg.

Isaksen har bakgrunn som trykker fra Rotanor i Skien. Bedriften, som nå er konkurs, var en av de største på bokproduksjon i Norge fram til 2008. Etter at han slutta på Rotanor jobbet han med å formidle trykking av bøker til Latvia.

- Det var ikke lett. Trykkeriet vi samarbeida med her i Riga hadde liten kontroll på produksjonen og det var stadig feil og store forsinkelser, forteller Isaksen. Men han mente fremdeles at det var muligheter, hvis man kombinerte norske tradisjoner for organisering og tilrettelegging av arbeidet med latviske lønns- og arbeidsforhold.

Ikke lett å komme i gang

- Det viste seg at det ikke var mange som hadde tro på oss da vi gikk ut i markedet for å finansiere oppstarten av et helt nytt boktrykkeri. Jeg veit det går rykter i Norge om at vi er sponsa av EU. Det er ikke riktig. De som til slutt trodde nok på oss til å gi oss lån var en lokal investeringsgruppe.

I 2007 sto boktrykkeriet klart til å starte opp. Fram til i dag har Livonia Print hatt en enorm vekst.

- Det er en drøm som går i oppfyllelse, sier Trond Isaksen. Men det er ikke lett å tjene penger i et tøft europeisk marked. Isaksen hevder at han ikke dumper priser noe mer enn andre: - Det hender jeg taper oppdrag til norske og andre europeiske aktører til priser jeg ikke forstår hvordan de kan tjene på.

Fagforeninger

Trond Isaksen sier han er positiv til fagbevegelsen, og var selv organisert så lenge han arbeidet som trykker. – Jeg er sosialist og håper det vises i den lønnspolitikken vi har på trykkeriet. Jeg er opptatt av hva alle som jobber der tjener, ikke bare sjefer og fagarbeidere men også hun som vasker gulvet, sier han. Foreløpig er det ingen fagorganiserte på bedriften. Isaksen tror det kommer av at det er gode forhold, og at folk er redd det skal bli bråk hvis organisasjonene kommer inn på bedriften.
– Fagbevegelsen har ikke et godt rykte her. Men jeg håper at bedrifter som min kan bli et arnested for fagbevegelsen i grafisk sektor på sikt.

- Å skape et boktrykkeri som produserer kvalitet er for meg en drøm som har gått i oppfyllelse.

Ikke håp i Norge

Bokproduksjon i stor skala i Norge har Isaksen ikke noe tro på. – De norske bokprodusentene er nok litt sidrumpa, og driver sånn som de «alltid» har vært drevet. Det vil være rom for noe bokproduksjon i Norge, men da må man spesialisere seg og bli veldig god i sin nisje. Han mener også at det er et problem at mange driver trykkerier av ideal-isme og ikke har kompetanse på det forretningsmessige. – Da er det lett å la seg forlede av dyktige selgere til å gjøre investeringer som viser seg å ikke være så smarte i ettertid, avslutter Trond Isaksen. En norsk boktrykker i Riga.

Førtrykksavdelingen tar i mot «ferdige filer» (som vi alle veit er dette et meget upresist begrep) preflighter dem, lager utskytning og sender enten papir- eller digital korrektur til kunden. - Det største problemet vi har nå er plass. Hvis denne veksten forsetter må vi vurdere å finne større lokaler, sier Janina Bulma.

Lønns- og arbeid vilkår

Arbeiderne ved Livonia Print tjener godt etter Latviske forhold. Den nasjonale minstelønna i Latvia er på 180 Lvl, ca. 2200 kroner, gjennomsnittslønna 6220 kroner. Minstelønna i bedriften er på 425 Lvl, ca. 5200 norske. De faglærte ligger imidlertid på rundt 15 000,- pr. mnd. inkludert skiftlegg og bonus opp-

Reisebrev forts. på side 6

TROND ISAKSEN er direktør og medeier i Lavonia Print.

Reisebrev forts.

lyser bedriften. TgM har ikke hatt mulighet til å sjekke om dette stemmer.

Arbeidstida er 40 timer pr. uke på alle skift. Trykkmaskinene går 24 timer i døgnet 7 dager i uka på fire skift. På binderiet varierer det mellom bare dagtid og treskift fra maskin til maskin. Latvisk lovgivning gir de ansatte 50 % tillegg på nattskift og all overtid betales med 100 % tillegg. Lønna er bygd opp med en fast grunnlønn pluss en bonus for hvor mye man produserer. For trykkere og falsere er det for eksempel et tillegg for hvert ark man får igjennom på skiftet. Bedriften holder arbeidstøy og verneutstyr, og betaler helseforsikring for sine ansatte. Bemanninga på maskinene så ut til å være god; det er lenge siden TgM har sett arkmaskiner bemannet med to trykkere!

De ansatte i produksjonen må føre nøyaktige lister over forbrukt tid på hver jobb gjennom et tidsregistreringssytem.

- Vi har veldig dedikerte medarbeidere som gjør en stor innsatts for bedriften, sier Bulma. Det er blant annet takket være dem vi har hatt en sånn voldsom vekst. Gjennomsnittsalderen er ca. 35 år, og vi har stadig kontakt med folk som ønsker å jobbe for oss.

DELER AV DEN ENE av to produksjonshaller ved Lavonia Print.

FAKTA OM LATVIA:

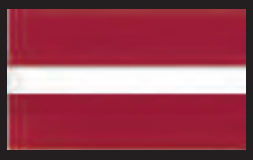

FOLKETALL:
pr. 1.1.2010 2,2 millioner

BNP PER INNBYGGER:
(PPS) 2008 57,3 EU27=100

REALVEKST BNP:
Fremskrivning for 2009 - 18 prosent

ARBEIDSLEDIGHET:
November 2009 (sesongjustert) 22,3 prosent

ORGANISASJONSGRAD:
16 prosent

DEKNING AV KOLLEKTIVE AVTALER:
20 prosent

Et lite Grafisk Forbund

Det latviske grafiske forbundet er ganske nytt, og ikke veldig stort, i et land som sliter økonomisk. TgM har møtt lederen, Aldis Misevics.

Av Kjetil Larsen

Det opprinnelige Grafiske Forbundet i Latvia har røtter tilbake til 1805, og er ett av Europas eldste. Men som hele fagbevegelsen i Øst-Europa ble også det grafiske forbundet i Latvia en del av det Sovjet-kommunistiske styret etter krigen, og sleit derfor med lav tillit blant folk etter at muren falt.

Det finnes fremdeles rester igjen av dette forbundet, Book Industry Trade Union – LgrAS, men dette er helt marginalisert og opprettholdes kun fordi noen tidligere tillitsvalgte har et håp om at forbundet skal få tilbakeført noen eiendommer de ble fratatt, i følge våre kilder i latvisk fagbevegelse. Det har vært umulig å få kontakt med dette forbundet.

Ny start

Aldis Misevics arbeidet for den latviske fagbevegelsen rett etter muren falt, og jobba mye med å skaffe kontakter i vesten og å lære deres metoder å drive fri og uavhengig fagbevegelse på. Aldis leder nå det latviske forbundet for ansatte i kultursektoren (LKDAF), som er tilslutta det latviske LO (LBAS).

For noen år siden blei Milsevics spurt av tidligere medlemmer av det gamle grafiske forbundet om han kunne hjelpe til å starte noe nytt. Det ville han og det nye grafiske forbundet i Latvia (LPNA) så dagens lys i 2008. Han er nå leder både for kulturarbeiderforbundet og grafisk forbund. LPNA har i dag ca. 100 medlemmer. Aldis Misevics antar at det jobber ca. 3000 personer i grafisk sektor i Latvia, så organisasjonsgraden er nede i 3,3 %. LPNA har et visst samarbeid med den grafiske arbeidsgiverorganisasjonen i Latvia som har 48 medlemsbedrifter. Han kjenner også godt til Lavonia Print, og kan bekrefte at de som jobber der har bedre forhold enn noe annet sted i bransjen. – Det er vanskelig å få medlemmer der. Noen har vært medlemmer tidligere, men har meldt seg ut. På tross av at ledelsen sier de er positive til fagbevegelsen er folk redde for at de kan miste jobben hvis de organiserer seg, og det er det ingen som vil risikere. På sikt håper vi å få medlemmer på bedriften.

Svart arbeid

Noe som fortoner seg veldig ukjent for oss er de store problemene med svart arbeid i grafisk sektor i Latvia. Flere bedrifter betaler ikke skatt og betaler de ansatte kontant. Dette gjør at skatteinngangen i Latvia blir lav, det blir dårlig med pensjonspoeng for de ansatte og gjør det lettere for kriminelle elementer å operere i bransjen.

Aldis Misevics sier at de helst hadde sett at alle fikk hvit betaling, men sånn som den økonomiske situasjonen i Latvia er nå er folk glad bare de har en form for inntekt. Det fører også til at veldig få tørr å kjempe for rettighetene sine.

- Vi har en lang vei å gå og har store utfordringer, men håper det vil bli lettere å drive fagforening når vi kommer opp av den økonomiske bølgedalen vi er inne i. Jeg håper også på å utvide det internasjonale samarbeidet, avslutter Misevics.

Tariffavtale i Allkopi på Fornebu

Lesere av Typografiske Meddelelser vil huske at det falt store og bitre ord i forbindelse med OGF sitt forsøk på å tegne tariffavtale i Allkopi. På denne tida i 2008 endte konflikten med et brev fra direktøren i Allkopi om at Fellesforbundet var velkomne til å verve medlemmer, og tegne tariffavtale i alle konsernets avdelinger.

Før denne erklæringer hadde det vært presseoppslag med sitater som: «Fellesforbundet er et fremmedelement» og Allkopi driver fagforeningsknusing.»

Etter at roen senket seg har Fellesforbundet tegnet tariffavtale med Allkopi Gardermoen og på ny startet arbeidet med verving av medlemmer.
Avdelingen vår har som politikk at vi vil ha flere medlemmer enn avtaleverket krever før vi krever tariffavtale i bedriftene, fordi vil ha en klubb som kan være en kraft på arbeidsplassen.

I Allkopi på Fornebu har nå OGF, og spesielt vår organisasjonsarbeider, fått medlemstallet opp i 11, noe som gjorde at vi mente tiden var kommet for avtale.

«Vi i den nåværende ledelsen, hverken i konsernet eller i avdelingen på Fornebu har noen ? betenkeligheter med å inngå en slik avtale med Fellesforbundet, og vil selvfølgelig ha ordnede forhold på våre arbeidsplasser med en klart definert klubb og forholde oss til.»

Det er vel en del av bildet at ny ledelse også gir nye standpunkter, og vi har nå andre problemer og forholde oss til enn å bekjempe fagbevegelsen, sier administrerende direktør Christian Paulsen videre. Vi har nå også tenkt å bli medlemmer i Opplæringskontoret, for å få struktur på, og hjelp med opplæring, og ville satt stor pris på om de eller OGF kunne initiert en oppstart av en opplæring for digitaltrykkere.

Et av trofaste medlemmer på Fornebu, Terje Hosle er ikke mindre entusiastisk ved nyheten om at bedriften har undertegnet tariffavtalen. Vi er selvfølgelig beredt til samarbeid og dialog nå også, men først og fremst er vi beredt til å bruke den muligheten tariffavtalen gir oss til å bli tatt på alvor, og til innflytelse aktivitet."

MBL satser:

E-avisa kommer i rekordfart!

E-boka har vært kjent en tid og har fått et marked. Avis- og ukebladbransjen sliter med å tjene penger på nett, og ser mot lesebrettene for å tjene penger på digitale redaksjonelle produkter. 10 mediehus er med på lesebrettprosjektet i regi av Mediebedriftenes Landssammenslutning (MBL).

Av Kjetil Larsen

De 10 mediehusene som deltar i MBLs lesebrettprosjekt er: Aftenposten, A-pressa, Budstikka, Dagens Næringsliv, Edda Media, Hjemmet Mortensen, Nationen, Polaris, VG og Vårt Land.

Mikal Rohde er tidligere direktør i Schibsted-konsernet, og nå engasjert av MBL for jobbe med prosjektet:

- Arbeidet startet opp i november 2009 med å finne ut hvilke av mediehusenes redaksjonelle produksjon som egnet seg til lesebrettpublisering. Så langt har vi kommet til at ved å bruke PDF-teknologi, og gjennom noen prosesser få konvertert innholdet over til Epub format (det samme som norsk bokdatabase vil bruke) er det mest hensiktmessige og gjør at vi kan bruke det meste av stoffet. Her har vi blant annet samarbeidet med firmaet Solidam i Holland som er langt fremme på dette. De bruker også indiske underleverandører der det må manuelle operasjoner til for å få et tilfredsstillende resultat.

Mye tid har gått med til å utrede de teknologiske, men Rohde håper at man vil kunne presentere noen produkter for lesebrett over påske. I løpet av året skal det også startes storskala testing, med noen hundre ulike lesebrett

MBL ønsker en løsning som kan passe for ulike mediehus. Fra små lokalaviser med begrensa ressurser til de største i landet. Bransjen ønsker også og kunne presentere seg samlet når man skal prøve å få avtaler med de store aktørene på lesebrettmarkedet som; Amazone, Apple og Google.

Verdiskapningen

En av de store utfordringene knytta til lesebrett er at nettopp disse har nærmest monopol på distribusjonen til brettene. Amazone har sagt at de skal ha rundt 70 % av utsalgsprisen på det de selger til sin Kindle. Google vil distribuere mot 30 %, og Apple vil også ha en drøy del av kaka.

- For deltagerne i prosjektet er det viktig å sitte igjen med mest mulig av verdiskapningen, sier Rohde. Det er klart digital distribusjon også koster penger, men det virker ikke urimelig at mediehusene skal sitte igjen med en større del når de ikke har utgifter til trykk og distribusjon som papirprodukter. Utsalgsprisen til leserne bør også være noe lavere enn på papiraviser.

Kopisperre

Spørsmålet om kopieringssperre (DRM) dukker alltid opp når det er snakk om digitale medier. De som er med i dette prosjektet har litt ulike holdninger til dette. Noen ønsker full kontroll, og høy beskyttelse på sitt produkt, men de fleste ser ut til å ville nøye seg med såkalt sosial DRM. Det vil si at du må oppgi hvem du er og hvem du evt. deler produktet med.

- De fleste tror ikke dette med fildeling blir noe stort problem for aviser. Stoffet her er ferskvare og er aktuelt akkurat når det legges ut. Om noen velger å dele det med andre utover dagen eller dagen etter har dette liten kommersiell betydning, sier Rohde. – For magasiner og ukeblader vil det kanskje stille seg litt annerledes.

Leselighet

Mange stiller seg også skeptisk til om lesebrett er egnet for norske aviser og ukeblader, med en tradisjon for mer bilde- og fargebruk enn resten av verden. Dagens lesebrett er laget for primært å gjengi svart tekst.

- Teknologi med E-farge finnes, og vil garantert utvikles videre. MBL tror at lesebrettet er en teknologi som avis- og ukebladlesere vil bruke i stort omfang i framtida. Utfordringen blir å gjøre det like enkelt og hverdagslig som å kjøpe en avis i dag, avslutter Mikal Rohde i MBLs lesebrettprosjekt.

- Ingen umiddelbar trussel

Av Kjetil Larsen

- Jeg vurderer ikke aviser på lesebrett som noen umiddelbar trussel for papiravisene, sier Øystein Simensen leder for den grafiske klubben i VG. - For ca et år siden hadde adm.dir. i VG, Torry Pedersen, en gjennomgang av digitale satsingsområder for VG. Da blei nyhetstjenester på mobil trukket fram, ikke lesebrett.

VGs grafiske klubb er ikke involvert i arbeidet med aviser på lesebrett, men blir holdt orientert. Simensen har heller ikke fått noen signaler om at denne satsinga kan gi nye arbeidsoppgaver til grafikerne i avisen.

- Jeg tror aviser på lesebrett kan bli et supplement til papiravisen, på samme måte som mobiltelefortjenester, men man vet jo aldri hvordan teknologien utvikler seg, avslutter Simensen.

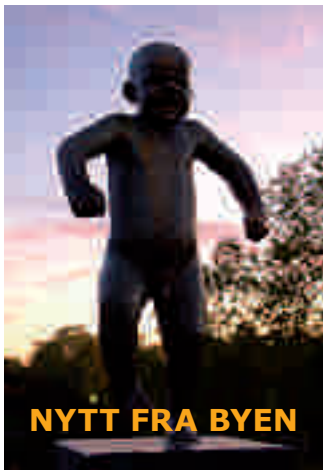

I **VG** var situasjonen den at det gikk mot oppsigelser og strid på grunn av nedbemanning da forrige nummer gikk til trykkeriet. Det var manglende entusiasme for ledelsens tilbud om sluttpakker, og heller ikke klubb eller OGF anbefalte at noen frivillig sluttet. På tross av dette, og på tross av bedriftens solide overskudd valgte noen medlemmer å slutte.

I **DAGBLADET** er det fortsatt drøftinger om nedbemanning, selv om det ser ut til at våre medlemmer ikke kommer dårligst ut denne gang er det en liten trøst for de som har vært under press i flere år.

I **DAGBLAD TRYKK** er det lokal enighet om å drive videre på egenhånd med totalt 45 årsverk. Det er noen saker på utvelgelse.

I avdeling 850 er stemningen bra, men økonomien er ikke som før. Selv om det ikke er noen voldsom nedgang i medlemmer, er det kraftig fall i kontingentinntekter.

Styret legger fram vedtaksforslag på avdelingens årsmøte, som innbærer drift med underskudd i en treårsperiode, slik at ansettelsen av organisasjonsarbeider kan evalueres.

Hittil er styret veldig fornøyd, selv om et plussresultat når det gjelder antall yrkesaktive medlemmer kan bli en tøff jobb, innebærer at noen er kontinuerlig ute på arbeidsplassene flere lyspunkt enn i 2009.

På landet er **TRYKKERIET I HALDEN ARBEIDERBLAD** igjen utsatt for planer om nedleggelse. Som leserne sikkert husker var det omtale av denne saken for bare et år siden i denne spalta. Den gang ble styrets planer om nedleggelse av det lokale trykkeriet, ved innkalling av en ekstraordinær generalforsamling stoppet av de lokale fag- og partiorganisasjonene som utgjør majoriteten av eierne.

Nå er ledelsen på ny på jakt etter trykkeriet, på tross av underskuddet fra 2008 er snudd til et overskudd på 500 000 for 2009.

Heller ikke denne gang er saksbehandlingen som tatt ut av læreboka. Når styremøtet i februar, fattet det formelle vedtaket, var dette uten at de ansatte var tatt med på råd, eller at saken ble drøft-et med de tillitsvalgte. Denne feilen har styret erkjent, og nytt styremøte ble innkaldt til 9.mars. I forkant av dette møtet utalte den tillitsvalgte ved trykkeriet, Kent Bye, at de har god tro på et for dem positivt vedtak, og at skeptikerne kan overvinnes på tross av at styrets ledelse går inn for at nedleggelsesvedtaket fra februar skal gjentas.

De ansatte på sin side mener at styrets tallgrunnlag som viser et budsjettunderskudd på en million for 2010, er feil, og de ansattes planer, som også inneholder inntekter fra avishuset, vil være det som seirer på styremøtet.

Det spesielle med eiersituasjonen i Halden Arbeiderblad, er at A-pressa eier 41,5 %, og at resten eies av lokale partilag og fagforeninger

Det nye styremøtet 9. mars opprettholdt vedtaket fra februar om nedleggelse. Styrevedtaket fra forrige møte ble dermed opprettholdt. Neste uke innkalles det til eiermøte. Generalforsamlingen får siste ord den 27. april.

Urealistiske inntektsanslag

Forslaget til mindretallet var ikke spiselig for flertallet i styret. Styreleder Yngvar Karlsen sier mindretallet la fram et budsjett for trykkeriet for 2011 som han anser som urealistiske inntektsanslag, fordi det ikke tar for seg helheten.

– De vil også låne penger for å pusse opp og leie ut de to øverste etasjene. HA er ikke i en posisjon der det kan lånes penger til et eiendomsprosjekt, og HA har heller ikke noen kompetanse innen dette området, mener Karlsen, og fortsetter:

– Vi skal lage en så god avis som mulig. Det er avisa styrets flertall vil konsentrere seg om.

Eiermøte

Neste uke er det eiermøte i Halden Arbeiderblad. Der legges forslagene fram samtidig som det skal gis en orientering om situasjonen HA står oppe i.

Mindretallets Bjørn Larsen fra Fellesforbundet uttaler til NRK Østfold:

– Jeg er skuffet, men vi har ikke gitt opp kampen.

STYRE-SPALTA

SIDEN SIST HAR STYRET:

- **Vært representert på Trondheimskonferansen og Manifest sin årskonferanse.**
- **Deltatt med fane på markering foran Tinghuset i forbindelse med rettssak om allmenngjøring av tariffavtaler.**
- **Deltatt med fane ved Opplysningen 1881, i forbindelse med nedleggelse av distriktskontor.**
- **Arrangert merkeutdeling for jubilantene.**
- **Arrangert møte for ledige medlemmer i Sagveien.**
- **Deltatt på mange av bedriftsklubbenes årsmøter.**
- **Arrangert juletrefest med godt oppmøte.**
- **Arrangert seminar for klubben ved Presis ferdiggjøring.**

Vel blåst i Trondheim

- Siste helga i januar.
- Trondheim.
- 597 tillitsvalgte fra hele landet.
- Den 20 Trondheimskonferansen er avslutta.

Tekst og foto: Eva-Lill Bekkevad

Folk fra hele landet var der. Fra offentlig og privat sektor, fra forbund, foreninger og klubber. Diskusjonene gikk ivrig fra talerstolen, i salen og i kaffepausene. Fra fredag ettermiddag til søndag ettermiddag setter nesten 600 tillitsvalgte av alle våkne timer til å diskutere faglig politikk.

Hva skal vi prioritere det neste året? Hvilke krav er mest sentrale i årets tariffoppgjør? Tradisjonelt har Trondheimskonferansen samlet opposisjonen i fagbevegelsen, men de siste åra har konferansen blitt mer og mer «stuerein», med innledere fra LO- og forbundsledelser. I år var for første gang en fra LO-ledelsen deltaker på hele konferansen. Nestleder Gerd Kristiansen var innleder søndag om pensjonsreformen - utfordringer - veien videre. Men valgte som første representant for LO-ledelsen å være deltaker på hele konferansen.

Uttalelsene fra konferansen spenner vidt. Fra krav om at tannbehandling må bli et tilbud i LOfavør, via krav om boikott av Israel til forsvar for sykelønnsordninga.

I år var forbundsleder Arve Bakke en av innlederne. Han var invitert til å snakke om betydninga av landsomfattende tariffavtaler og folkevalgt kontroll over økonomien. Han benyttet anledningen til å svare på kritikken som var kommet mot ham og Fellesforbundet fordi han hadde avvist en kvinnelønnspott og kalt en slik pott «noe tull» på forsida i VG.

- Jeg kan godt leve med reaksjonene på det, sa Bakke. Men la til at Fellesforbundet ikke ser en kvinnelønnspott som noe godt virkemiddel for å oppnå likelønn.

- Men de av oss som ikke har troen på en slik pott er ikke mot likelønn, fortsatte han. - Jeg brenner for likelønn og har tenkt å bidra til at årets oppgjør gir de lavtlønte i Fellesforbundet et løft, sa forbundslederen.

I debatten etterpå fikk han mange innlegg mot seg. Det er på tide at menn i privat sektor viser solidaritet med kvinnene i offentlig sektor, tok flere av innleggene til orde for. Bakke fikk også spørsmål om Fellesforbundet vil motarbeide at offentlig sektor får en likelønnspott. - Vi i Fellesforbundet vil fortsatt at frontfagene skal være først ut i tariffoppgjøret, men vi vil ikke motsette oss at kvinnene i offentlig sektor gis et løft, lovet han forsamlingen. OGF hadde to deltakere fra styret på konferansen i tillegg til at flere av klubbenene hadde deltakere.

ARVE BAKKE, forbundsleder i Fellesforbundet var en av innlederne på konferansen.

BRITA BØRRESEN fra Hjemmet Mortensen Trykkeris grafiske klubb, Bjørn Olsen fra styret i foreninga og Kjetil Larsen, også fra Hjemmet Mortensens Trykkeris grafiske klubb deltok på konferansen i en stappfull kinosal på Nova-senteret i Trondheim.

Krav om at LO stopper A-pressens sentralisering av annonseproduksjonen.

A-pressen sin sentralisering av all annonseproduksjon til Harstad og Lillestrøm

Trondheimskonferansen 2010 krever at LO stopper sentraliseringen av all annonseproduksjon i A-pressens 30 aviser. Som eier må LO fremfor alt jobbe for trygge arbeidsplasser og ikke fokusere på fete utbytter.

Trondheimskonferansen krever at LO bidrar til å stoppe ledelsen i A-pressens forsøk på sentralisering av annonseproduksjonen. Vi krever at sentrale avtaler overholdes og at tillitsvalgte og ledelse lokalt forhandler om andre løsninger i den enkelte bedrift.

Dersom LO er uvillig til dette, krever vi at LO selger seg ut av A-pressen så snart som overhode mulig. LO vil i motsatt fall miste all troverdighet. Som LO-medlemmer kan vi ikke akseptere at LO fronter forsøket på utryddelse av en yrkesgruppe og raseringen av lønnsomme distriktsarbeidsplasser.

ERLING WEYDAHL, leder for den grafiske foreninga i midtnorge holdt et engasjert innlegg mot A-pressens sentralisering av annonseproduksjonen.

A-pressen vedtar sentralisert annonse-produksjon.

Konsernledelsen vedtok, på bakgrunn av en rapport utarbeidet av to prosjektgrupper, å samle all annonseproduksjon i to sentre på Lillestrøm og i Harstad.

De ansatte i avisene har ikke fått svar på sentrale spørsmål i disse rapportene, men prosessen går videre på tross av dette, og på tross av at den økonomiske gevinsten er redusert.

Rapportene som er utarbeidet, som grunnlag for saksbehandlingen, bygger på erfaringene med denne type sentralisering som er gjennomført i Edda, og på nye tall om utgifter ved annonseproduksjon ved dagens modell.

De ansatte på sin side har mange spørsmål de mener de ikke har fått svar på gjennom rapportene, og mener også at lønnsomheten ved den framtidige modellen er tvilsom.

De lokale tillitsvalgte, som også denne gang har vært lite inne i bildet, har stilt spørsmål ved framtida til de grafikere som fortsatt skal være igjen for å arbeide med sideproduksjon. Det er også lokale aviser som allerede har etablert lokalt samarbeid for annonseproduksjon, noe som heller ikke er omtalt i rapporten.

Beslutningen er ikke fattet av styret, men av konsernledelsen, og har også på den bakgrunn utløst temmelig skarpe reaksjoner. Spesielt sterk har reaksjonen vært hos Fellesforbundets sine medlemmer i Midt-Norge, som også fikk Trondheimskonferansen med seg på et eget vedtak.

Uavhengig av dette ruller saken videre, med et Pilotprosjekt som skal være i gang etter påske, mens Fase 1 skal være startet senest 1. september.

Planene innebærer at; alle selskap skal være implementert i et av sentrene innenfor en periode på tre år fra oppstarten i september 2010.

For å bidra til samarbeid, og avklaring av noen juridiske spørsmål har Fellesforbundet nå innkalt klubber og avdelinger til et orienteringsmøte i Oslo i midten av mars.

Grafisk svar på fugl Føniks – Naper:

Konkurs og ny drift

- Vi begynner nesten og bli vant til dette her, sier klubbleder ved Naper Informasjonsindustri gjennom en årrekke, Ingolf Sigurdsson. Onsdag 17. februar begjærte styret i Naper oppbud, mandag 22. hadde de ny eier.

Av Kjetil Larsen

Det hadde vært kjent en stund at Naper Informasjonsindustri a/s med rundt 45 ansatte sleit økonomisk, men det kom som en overraskelse da de begjærte seg konkurs. De ansatte med familier så en utrygg framtid i møte; det er ikke flust med ledige industriarbeidsplasser i Kragerø og omegn. Grafiske arbeidsplasser finnes nesten ikke.

Med dette i bakhodet starta klubben og bostyret å se etter løsninger for videre drift. Det var ikke mange i det grafiske miljøet i Norge som trodde det var noe håp for bedriften.

Ny eier

Det meldte seg tre interessenter: Ålgård Offset, Aktietrykkeriet og svenske JMS Mediasystems. Etter å ha sett på planene til de ulike aktørene synes det som JMS var mest seriøs.

JMS har tidligere drevet JMS Rulloffset (tidl. Elanders/Fabritius) og JMS Digitaltrykk i Norge. Begge disse selskapene ble lagt ned for noen år siden, og produksjonen overført til Sverige.

I følge klubbleder Ingolf Sigurdsson virker det som JMS vil satse langsiktig på bedriften i Kragerø.

Steffan Mannfalk, direktør i JMS Mediasystems, sier til TgM at de vil starte forsiktig med mellom 15 og 20 ansatte, for så å øke kapasiteten etter hvert som man får inn flere jobber. JMS ønsker å bygge videre på den kundeporteføljen som Naper hadde, i tillegg har JMS en del norske kunder som man vil kunne tilføre bedriften i Kragerø.

- Vi er veldig glade for at vi får videre drift i Kragerø, og håper vi kan bygge opp trygge arbeidsplasser, avslutter Sigurdsson.

TYPO-grafiske MEDDELELSER

Neste nummer kommer i posten uke 22.

Hvor syke er vi?

Nyheten eksploderte i media i desember 2009. Sykefraværet hadde økt med 10 % i løpet av året. Og ikke nok med det: I følge NRK og Dagbladet.no hadde sykefraværet her i landet «aldri vært høyere».

Av Brita Børresen

I ettertid har det nærmest vært en kampanje i media hvor det kan framstå som om det eneste som kan få oss unnasluntrende latsabber tilbake på jobb er dårligere sykelønnsordning for enten arbeidsgivere eller arbeidstakere eller gjerne begge deler. Har vi virkelig blitt så innmari mye sykere i det siste at landet ikke lenger har råd til en ordentlig sykelønnsordning?

Det legemeldte sykefraværet økte fra 7,0 til 7,7 prosent i 2009. Dette er ikke sensasjonelle tall. Det var kanskje flere enn undertegnede som var hjemme ei uke med mulig svineinfluensa i fjor høst? Så mye som en tredjedel av økningen skyldes antakeligvis svineinfluensa eller mistanke om denne. Manifest analyse slår fast i rapporten sin «Myter og fakta om sykefravær» fra januar i år, at «sykefraværet er lavere enn på starten av 2000-tallet og ligger på omtrent samme nivå som da sykelønnsordningen ble innført i 1978». NHO og Statistisk Sentralbyrås statistikk fra 70- tallet til i dag, viser at fraværet har svingt opp og ned hele tiden. Det har i all hovedsak fulgt arbeidsløshetsprosenten. Ved lav ledighet går fraværet opp, ved høy ledighet går fraværet ned. Når det er mangel på arbeidskraft får også de sykeste jobb, og det er de som ryker ut først når arbeidsløsheten øker. Det kan også hende at du tenker deg om to ganger før du blir sykemeldt hvis det er mange ledige som vil ha jobben din.

Sykefraværet har økt ganske kraftig fra midten av 80- tallet til i dag. SSB mener at bortimot hele denne økningen kommer av flere kvinner og eldre i arbeid. Eldre har flere helseplager enn yngre og på 2000-tallet har de store etterkrigskullene blitt eldre og dermed sykere, og en del også uføretrygda. Kvinner er også mer syke. Grunnene er man ikke sikre på, men sykdom i forbindelse med graviditet forklarer noe. Tunge løft i omsorgsyrker og liten medbestemmelse over egen arbeidssituasjon kan være andre årsaker. Det er ingen som mener at det vil hjelpe velferdsstaten og norsk økonomi å sende kvinnene tilbake til kjøkkenbenken av den grunn.

I Norge har vi nesten verdens høyeste sysselsetting. Det at vi har et godt sikkerhetsnett når vi blir syke gjør at mange kan jobbe og bidra til verdiskapinga. Vi har høyere sykefravær enn nabolanda våre. Det har mye med forskjellige ordninger å gjøre, derfor blir ikke talla helt sammenlignbare. Norge har forholdsvis få på arbeidsløshetstrygd, men flere på sykepenger, rehabiliteringspenger og uføretrygd. Sverige har fått ned sykefraværet ved å kaste folk over på a-trygd eller sosialstønad. Prosenten blir kanskje penere, men arbeidsstokken blir ikke friskere, bare fattigere. Men det er jo et annet budsjett.

Utfordringa er å skape et arbeidsliv hvor det er plass til halte, skakke og smågale. Dette vil ikke få sykefraværsprosenten ned (kanskje den til og med vil gå opp), men det vil styrke menneskeverdet for mange som vil jobbe, men som ikke klarer å yte 110 prosent, kanskje bare 20, det vil øke toleransen for annerledeshet og de vil bidra til økt verdiskapning. Det er sløseri med menneskelige ressurser når unge folk blir dytta over på uføretrygd fordi arbeidsgivere ikke tør å ansette dem og NAV ikke klarer å gi dem et tilbud.

Selv om det ikke blir gjort drastiske kutt i sykelønnsordninga nå, har høyresida og Ap lagt et godt grunnlag for framtidige kutt ved å overdramatisere fraværsøkning og mistenkeliggjøre trygdemottakere. Som fagbevegelse må vi være på vakt og være klare for å slåss for hardt tilkjempa velferdsordninger.

Witamy w naszych zeregach! *

Presis Grafiske Klubb er stiftet. Klubben har seks medlemmer, alle fra Polen.

Av Kjetil Larsen

Presis ferdiggjøring as ligger på Karihaugen i Oslo, vegg i vegg med Kampen Grafisk, som også er majoritetseier i bedriften.

Presis er en rein ferdiggjøringsbedrift og leverer tjenester som falsing, samling, stifting, skjæring og pakking. Bedriften har norsk daglig leder, selger og «alt-mulig»-dame, ellers er de øvrige syv ansatte fra Polen.

Fagorganiserte

I fjor høst blei seks av syv i produksjonen med i Fellesforbundet og Oslo Grafiske Fagforening. Grunnen til at de meldte seg inn var noe misnøye med bedriften, og at de ikke kom fram med sine synspunkter overfor ledelsen. De ville også vite mer om det norske arbeidslivet. Derfor dro (nesten) alle medlemmene av klubben, tolken Barbara Kosiak, leder av Ogf Terje Fjellum og Organisasjonsarbeider Kjetil Larsen til Kongsberg for å ha to dager med innføring i rettigheter og plikter i norsk arbeidsliv.

Kurs og hygge

Terje Fjellum gikk igjennom de viktigste lovene og reglene i arbeidslivet, og poengterte særlig at det ikke hjelper å ha rettigheter hvis man ikke veit om dem og krever at de blir fulgt av arbeidsgiver. Det ble en god dialog og mange spørsmål å besvare. Den som hadde det mest slitsomme oppdraget var nok tolken Barbara, som sørget for at alle forsto hva som foregikk. Et sånt kurs består av ganske mye tørt stoff, så lørdagen ble brukket opp med besøk på sølvgruvemuseet i byen. Dette er et flott museum som viser hvordan det var å jobbe i gruvene og hvilke rikdommer som har blitt hentet ut av fjellet.

Klubb

For at de ansatte lettere skal bli hørt på arbeidsplassen er det viktig at man har en klubb som fungerer. Grunnlaget for dette blei lagt Da Presis Grafiske Klubb formelt blei stifta søndag 17. januar 2010!

På stiftelsesmøtet blei det også diskutert hvilke saker klubben skulle prioritere å jobbe med, og disse ansatte må være enhver arbeidsgivers drøm: Det første kravet var å få mer tid til vedlikehold av maskinene! Ellers ville de at klubben skulle jobbe for å få til norskopplæring, bedre overtidsbetaling, få arbeidstøy og verktøy og få tilgang til førstehjelputstyr på arbeidsplassen.

Ellers blei det vedtatt å ha en lokal kontingent til klubben på 50,- kr pr. mnd. Følgende blei valgt til klubbstyre:

Artur Szuprytowski leder/kasserer, Sebastian Puczydlowski nestleder/sekretær og Andrezey Fierkel varamedlem.

TgM ønsker OGFs nye «Polske» klubb lykke til!

***«Velkommen i våre rekker»**

Juleinnsamling 2009

Etter et års pause var det i 2009 igjen innsamling til arbeidsledige medlemmer. Styret kan oppsummere at det var en enestående oppslutning. Både klubber som alltid deltar, og noen nye samlet til sammen inn i overkant av 55 000 kroner. Det var i alt 16 klubber/pensjonistforeninger og enkeltpersoner som bidro i det som styret vil karakterisere som en godt stykke solidaritet i praksis!

FOLLUM BRUK

SKODDA BETYR at det er liv på Follum.

PAPIRFABRIKKEN VED ELVA

Eller som det heter i dag: Norske Skog Follum. En av tre store, norske papirfabrikker som fortsatt dytter trestokker inn i den ene enden og ruller ut avispapir, bokpapir og magasinpapir i den andre enden.

Tekst: P.C Johansen
Foto: Finn Jensen

For å lage papir kan folka i Hønefoss og Buskerud. Bruke naturressursene til å lage papir. Tømmerstokkene som blir til rent avispapir, forbedra avispapir og magasinpapir. Som alle har sine oppskrifter og formler. Med varierende grad av fyllstoffer og tilsettinger. Basert på de lange fibrene du finner i grana. Og som gjør den spesielt egna til papir. Dag ut og inn hele uka igjennom på femskift. Utenom røde dager, triller stadig nye ruller ut av fabrikken som er planta bredsides elva Begna.

For det er dette det handler om for de 250 medlemmene av den stolte, tradisjonsrike foreninga Follum Bruks Arbeider-forening. Male og rive tømmerstokkene til fibre i et evig kretsløp fra nyskog til tømmerhogst. Et kretsløp som aldri vil ta slutt. Hvis ikke de store herrer i det verdensomspennende konsernet Norske Skog vil det annerledes.

For det handler om mennesker

Om en Hønefoss by og bygd som kan takke bruket for sin eksistens. Og selv i dag regner man med at bruket har store ringvirkninger for andre bedrifter i området. Hele 2000 personer har inntekta si mer eller mindre takket være at det rører på seg ved Follum. For det er dette det handler om her og nå. Et stykke Norge så helnorsk at pizza Grandiosa virker eksotisk. Nesten som vi aner at tida har stått stille og at det går en rød tråd fra Einar Gerhardsens etterkrigs Norge. Og nesten så vi ser for oss historieboka og bildene fra den gang. For ikke å snakke om filmavisa.

Men bruket har en lengre historie enn som så. I 2006 feira Follum Bruks Arbeiderforening hundre år. Med mottoet «samholdstanken selv er grunnpilaren». En historie å være stolt av. En kamp mot urett og undertrykkelse. Som i 1931 da papirarbeidsgiverne i Norge stengte 12000 arbeidere ute fra jobbene sine. Mens de samma folka kunne telle opp et overskudd på seks millioner, som må ha vært en stor sum dengangen

Eller som det heter i forordet til jubileumsboka fra 2006, skrevet av Per Kveseth som henviser til møteprotokollene fra foreningas unge år: «Ord møysommelig nedtegnet med fem års skolegang i lomma. Kanskje ikke engang det. Men det var ord fylt av kraft og besluttsomhet. Ord som kunne sprenge arken, men også knytte bånd sterke som kjetting. Bånd herdet av solidaritet, medfølelse og kameratskap».

For det handler om så mye mer enn bare profitt

Når en bedrift blir en så stor del av samfunnet rundt. Her på grunnplanet langt borte fra geo, kraft eller industripolitiske føringer og overbygninger. Som sammen med den enøyde neokapitalistiske tenkemåten , har herja vesten siden 80 tallet . Anført av britene og deres jernlady.

Men ikke i dag, ikke her og nå. Som sola skinner over tømmervekta og knuses i hvite lyn fra bilpanseret. Og vi blir behørlig registrert av portvakta og sendt videre til «admissen». Hvor klubben holder til i velvoksne lokaler. Og der vi møter nestleder i klubben, Freddy Sollibråten. Som forteller oss om verden sett fra en papirfabrikk.

- Vi har to omstillingsvennlige maskiner, ikke minst på grunn av maskinbredden. Vi har spesialisert oss på forbedra avispapir, noe som brukes til trykking av bladet Motor. Som har valgt å bruke en norsk leverandør også utifra miljøhensyn. Papiret består derfor bare av naturprodukter. Og det aller, aller mes-

te av overskuddsmaterialet blir samla og resirkulert, forteller Freddy og fortsetter med hvordan de skal overleve i framtida:

- Det gjelder å produsere det markedet etterspør. Bruke maskinens fordeler. Produsere de forskjellige kvalitetene i riktig rekkefølge, for det er viktig å tenke logistikk. Ellers er det bokpapir som er det store nå, forteller Freddy og blir supplert av hovedverneombudet Tor Øystein Henningsen. Som kan fortelle at bedriften har så stor tro på framtida at de har tatt inn 40 lærlinger:

- Disse er fordelt på mange faggrupper. Som elektriker, mekaniker og prosesslærlinger, forteller hovedverneombudet Øystein. Som tar oss med på omvisning i produksjonshallene.

NESTLEDER Freddy Solbråten og hoververneombud Tor Øystein.

Store forhold møter oss på papirmaskinen PM 7

Som er en av de to maskinene som er i drift. Her er det full rulle. I den ene enden tyter det inn papirmasse fra innløpskassa. Den spruter inn masse i en fart av 40 tusen liter i minuttet. Blandinga består av ti % trefibre pr. liter vann.Temperaturen i massa er 45 grader.

Støynivået er på 100 decibel om ikke mer, og det er påbudt med verneutstyr. For her er det mye som rører og flytter på seg, hyler og hviner, damper og tørker mens massa spruter inn på wirepartiet for å bli forma og tørka

-Når massa kommer inn på wiren, består den av mange og nitti prosent vann, forteller maskinfører/teamleder Torfinn Solli. Som forklarer oss at wiren former og filtrer fibrene sammen samtidig som deler av vannet renner av

Fra wiren fortsetter papiret til presspartiet. Her blir massa ført videre på en filt som blir pressa mellom valser, og vanninnholdet skvises fra 82 % til ca 47.

-Det er her papiret får bulken sin. Det vil si forholdet mellom tykkelse og flatevekt, blir vi forklart av kranfører/kontrollant Svein Nesset. Som styrer tilsettinger av fyllmasser.

-Papiret vi lager nå, er Norset classic. Altså forbedra avispapir. Her er det en base på 43 % papirfibre, mens det i tillegg består av 17 prosent leire. For å få til en bedre og jevnere trykkgjengivelse. Men styrken er fortsatt det samme som for avispapir. For leira bidrar ikke til å gjøre papiret sterkere, forklarer Svein.

TØMMERVEKTA.

KONTROLLANT Nesset hådterer tamburen som med papir veier 13 tonn.

Kvalitet og logistikk

Etter at papiret har passert enda flere tørkeprosesser for å få ned vanninnholdet, kommer det til softkalanderen som jevner ut papiret ved gnissing og pressing. For så å bli rulla opp på pope`n i en hastighet av 63 km i timen. Som fordeles med ca 13 tonn på hver tambur (store papirruller)

Så det er et stykke omfattende arbeid som har gått med siden tømmerhoggeren satte sagkjeften i grana, fram til Cathrine Haakonsen kan kontrollere den ferdige rullen og kvittere for at det ikke er produksjonsavvik, alt overvåket ved skjermer og avlesingsutstyr. Som sier fra blant annet om huller i papirbanen.

Tariffoppgjøret 2010

Allerede 12. mars startet årets oppgjør for Fellesforbundet, og dermed også for kartonasjeoverenskomsten som for andre gang er en del av frontfagene. Frontfagsmodellen som er selve kjernen i filosofien i forbundet, innebærer at det er eksportindustrien som skal bestemme nivået, og trekke grensene for andre som kommer senere.

Av Adolf Larsen

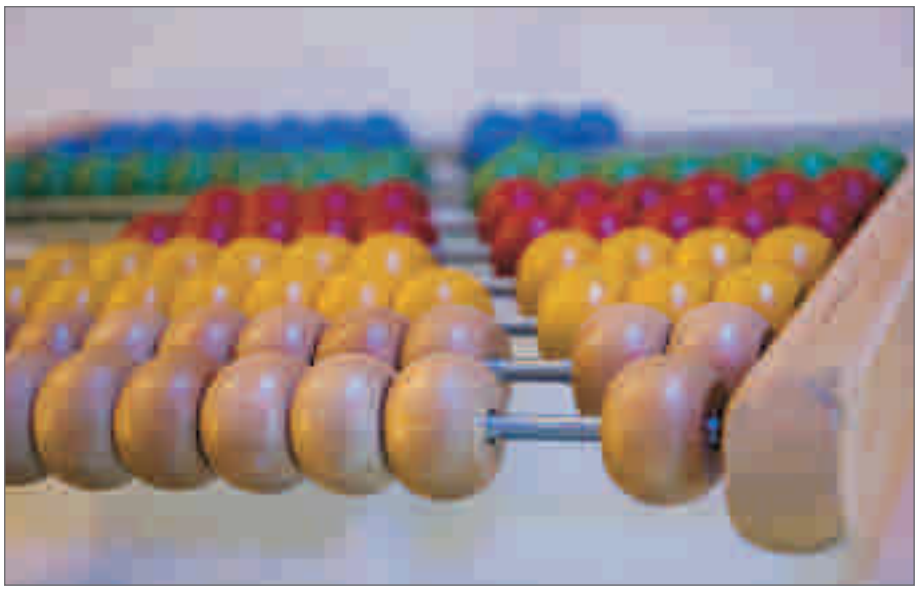

Disse forhandlingene skal/kan pågå i 14 dager, og forhandler for fem overenskomster, og i overkant av 35 500 medlemmer. Den største og dominerende er Verkstedoverenskomsten, som er den som legger mye av premissene. Delegasjonen her, som ledes av Arve Bakke, har fått plass til Trude Tindlund Johansen, leder i avdeling 851, klubbleder ved Smurfitt Kappa, og leder i avdeling 43, Terje Berghagen.

Det er i årets oppgjør, som er det første forbundsvise siden 2006, få felleskrav og stor vekt på de overenskomstmessige forhandlingene.

For våre overenskomster legges det opp til forhandlinger på avisoverenskomsten fra begynnelsen av mai, mens de andre, som siviloverenskomsten, starter 13. april.

Fellesforbundets leder, som har vært i til dels harde bataljer med noen grupper om synet på kvinnepott, har lovet kamp for lavtlønte av begge kjønn, men ellers ikke kommet med sterke erklæringer foran oppgjøret.

Det som foreligger av overenskomstkrav er egentlig spennende nok, hvor det spesielt er to krav som peker seg ut som litt mer prinsipielle enn kravene om økning av skifttilleggene.

Det første er kravet, som har oppstått i avissektoren, men som stilles på alle overenskomster, om mulighetene for lokale sanksjonsmidler ved lokale lønnsoppgjør.

Bakgrunnen her er den maktesløshet som klubber har følt ved de seneste årenes utvikling, hvor lønnsdiktat er blitt mer og mer vanlig ved oppgjørene. Det er også stilt krav om full innsynsrett i lønnsnivå for alle som arbeider på overenskomstens virkeområde, og at skiftledere og arbeidende formenn ikke skal tas med ved beregning av gjennomsnittsfortjenesten,

Det andre kravet, som nok også vil kreve kamp for å få innfridd, er krav til endring av paragrafen om ansettelsesforhold : «Ansettelse på kortere tid enn én uke må ikke finne sted. For alle midlertidige ansettelsesforhold skal det inngås avtale mellom de lokale parter.»

Et flott krav vil mange si, etter de siste åra utvikling med vikarbruk og midlertidige.

Det er også verdt å merke seg at det ved oppgjøret 2008 ble det vedtatt at kartonasjen og sivil skal innføre samme prosentberegning av lærlingelønn som øvrige overenskomster. Dette skal gjelde fra 1/4 2010.

JULETREFESTEN

Ogfs tradisjonelle juletrefest ble avholdt søndag 10. januar i Folkets hus. Det var godt oppmøte av både barn og voksne. Populært som alltid var det med pølser og brus til barna. Det var gang rundt juletreet og Oppsal janitsar fikk alle ut på gulvet. Og julenissen sviktet ikke i år heller. Han kom og hilste på de minste og delte ut poser.

ETTERLYSNING:

Dagbladtrykker Bjørn Stenholen trenger sponsorer. Meninga er å pakke brukt grafisk utstyr ned i en stor container. Sjøsette og frakte containeren strake sjøveien til Cuba.

Tekst: P.C.Johansen
Foto: Finn Jensen

-Når containeren omsider når øya, vil utstyret bidra til en etterlengtet oppgradering av avistrykkeriet Combinado Grandma. Et trykkeri som har røttene sine planta i nærheten av Havana, forteller idealist og «ståpågutt» Bjørn Stenholen.

Som forteller videre:- De mangler alt, absolutt alt. Jeg har selv sett dem stå og pakke avisbunter for hånd. Og det er ikke noen liten jobb når det trykkes 250.000 aviser daglig, i tillegg til 14 lokalaviser og ikke minst samlinger fra verdenslitteraturen trykt på avispapir som falses ned til A-4 formatet.

-Alt dette gjøres på utstyr som i sin tid kom fra gamle Østtyskland, DDR. Så utstyret må være mer enn 30 år gammelt. Dessuten mangler de reservedeler, forteller Bjørn. Som bare har møtt velvilje hos ledelsen i Dagbladtrykk, fronta av trykkerisjef Jan Hattestad:

-Vi er positive til Bjørns planer. Men under forutsetning av at utstyret kan brukes og er kompatibelt. Og at vi ikke skal bruke eller får solgt deler av det., forteller Jan Hattestad

For Dagbladtrykk sitter på en masse utstyr etter at pakkeriet ble fornya og maskiner bytta ut:

- Jeg håper å få sendt ned plastpakkere, stroppemaskiner og transportbånd blant annet, forteller en ivrig Bjørn. Som gjerne vil høre fra folk som har noe å bidra med. Ikke minst når det gjelder regninga for containeren som samla med hele sulamitten vil komme på et sted mellom 25 og 30 tusen kroner.

Så ærede lesere, her er det første mann til mølla for den som har noe å bidra med. Tgm vil følge med på utviklinga i prosjektet med argusøyne, så følg med.

TRYKKERNE PÅ DAGBLADTRYKK, Jon, Jarle og Geir, er spente på hva Bjørn får til.

BJØRN STENHOLEN er en skikkelig ståpågutt, men lurer på hvor han skal begynne

Merkeutde

25 år: Avtar Singh Bains - Knut Bøhler - Torvald Eriksen - Anne-Lise Evensen - Gunnar Gulbrandsen - Hanne Grete Haraldsen - Nils Sverre Johannesson - Eli Tveita - Kirsten Vik, Benedikte Sterner og Jan Petter Westby.

40 år: Arne Andersen - Jan Erik Andersen - Tor Belstad - Per Gulbrandsen - Bjørn Gunnarsson - Frank Edvard Kristoffersen - Randi Arnlaug Sveen Nilsen - Per Elof Nilsson - Tron Arne Ramsøy - Yngve Fredrik Skar - Leif Syversen - Finn-Herman Torgersen - Hans-Dieter Wlasny og Bjørn Magne Øien.

elingen 2009

45 år: Thor Lyder Andersen - Tor Bamer - Ulf Børresen - Nils Henrik Døli - Jon Fredriksen - Arild Gamborg-Nielsen - Solveig Irene Grue - Bjørn Helge Hopland - Svein Erik Karlsen - Egil Oddvar Lunga - Tore Olafsen - Kjell Rom - Per-Arne Rom - Stein Olav Skogli - Vidar Sommervold - Gunnar Hermod Sørensen og Finn Erik Thoresen.

Og en spesiell takk til...

Terje Fjellum bøyer seg dypt for klubbformann Steinar Jensen ved Scibsted Trykk. Steinar fikk Fellesforbundets sølvnål etter 25 år sammenhengende tillitsverv.

Kveldens ansvarlige...

Kveldens hovedtaler var tidligere leder i Ogf, Sven Hugo Johanson.

I høst kravlet jeg ned fra Hornet og meldte meg på en tur til Spania! Et dristig foretagende for en som ikke en gang har vært på Kanariøyene – men for folk flest er det vel ikke så mye å skrive hjem om, enn si i Typ.Med.!

Av Ivar Nygård

Jeg tar allikevel sjansen på at det jeg opplevde har en viss interesse, det blir nemlig ikke en beskrivelse av solrike strender og velsmakende Sangria fortært til ildfulle flamenco-rytmer, denne gangen. Saken er at mange av min barndoms og ungdoms minner dreier seg om Spania, og da ikke som et reisemål hvor en kan nyte sola og fordelene av en sterk kronekurs.

I september 1947 var jeg som 13-åring til stede på et møte i Birkelunden hvor den legendariske kvinnen fra Den spanske borgerkrigen, La Pasionaria, talte. Stemningen var på høyde med den man kan oppleve på en rocke-konsert i dag, hør bare hva avisa skrev:

«Det gikk som et sus i forsamlingen da hun, rank og høyreist, gikk opp trappen ved talerstolen. Og da hun smilende snudde seg mot forsamlingen, brøt begeistringen løs. Folk klappet og ropte, de vinket og smilte, det var et møte mellom tusener av antifascister og en av deres gamle kjenninger. – La Pasionaria, navnet som har vært selve legemliggjørelsen av Spanias frihetskamp.

Fra første øyeblikk den store forsamlingen hørte hennes mørke, klingende stemme var den levende med.»

Denne opplevelsen var èn av grunnene til at jeg meldte meg på en tema-tur, arrangert av De danske spanienfrivilliges forbund, en tur de kalte: «I de nordiske spanienfrivilliges fotspor». Kona og jeg var de eneste ikke-danske, og vi ble tatt godt vare på. Da vi hadde lært forskjellen på «morgenmad» og «frokost», gikk det som på skinner! Vi var 32 stykker som tok flyet til Barcelona, hvor vi ble i tre netter. Vi disponerte hele tiden en buss som bragte oss til steder med tilknytning til borgerkrigen 1936-39. Blant annet besøkte vi festningen San Ferrand i byen Figueras hvor praktisk talt alle som reiste ned for å hjelpe regjeringen i kampen mot Franco, var innom før de ble sendt videre.

Veien dit, for de frivillige, gikk oftest over Pyreneene på smale stier langs bratte stup og med risikoen for å bli tatt av de franske grensevaktene. Det var flere som satte livet til, allerede her, før de fikk meldt seg på San Ferrand for å gjøre sin innsats for den lovlige regjeringen i landet.

Høsten 1936 iverksatte vestmaktene sin «nonintervensjons-politikk» som innebar at de ikke skulle støtte noen av partene i borgerkrigen. Det betydde også at man skulle gjøre det som sto i deres makt for å forhindre at frivillige kom til Spania. Nygaardsvold-regjeringa støttet også dette opplegget, så det var ikke bare, bare å løse billett fra Norge til Spania. Politiet var tilstede på Østbanen og på brygga for å gripe «mistenkelige» – derfor ble megen oppfinnsomhet brukt for å unngå å bli tatt. Norsk politi viste stor nidkjærhet og gjennomførte husransakinger hos de man mente organiserte sendingen av frivillige.

I dag regner man med at ca 45 000 frivillige fra hele verden reiste ned for å hjelpe den lovlige regjeringen med å stanse det fascistiske opprøret. Av disse var det om lag 1 300 skandinaver, hvorav 500 svensker, 400 dansker, 200 finner og drøyt 200 nordmenn. Det overveiende antallet var arbeidere og sjøfolk, men også intellektuelle og kunstnere – alle forsto alvoret, og at dette var begynnelsen på en fascistisk offensiv over hele Europa. De fikk jo rett.

Tre land brøt med nonintervensjonsavtalen, nemlig Tyskland, Italia og Sovjetunionen. Av disse var det bare Sovjet som ydet bistand til regjeringa, og også i mindre omfang enn Hitlers Tyskland og Mussolinis Italia. Disse bidro med soldater og moderne krigsmateriell, fly og artilleri. Det utviklet seg til en ujevn kamp, hvor regjeringssida ikke alltid hadde et gevær til hver soldat engang.

For meg og mange andre nordmenn er navn som Brunete, Jarama, Guadalajara, Belchite, Teruel og slaget ved Ebro mer enn geografi, det vekker minner om harde kamper, heltemot og meningsløse tap.

Så tilbake til «reisen i de frivilliges spor». Under oppholdet i Barcelona besøkte vi gravplassen for republikanske soldater og brigadister i Montjuic. Dette var et steinbrudd hvor Franco, når han hadde seiret, fikk myrdet hundrevis ved å stille dem opp øverst oppe i steinbruddet, for så å skyte dem og la dem falle ned i steinbruddet og deretter dekker det hele med jord. Det gjorde et stort inntrykk å være der.

I forbindelse med OL i Barcelona fikk man bygget en kopi av den paviljongen som Spania hadde på Verdensutstillin-

FRA DEN REKONSTRUERTE paviljongen på Verdensutstillingen i Paris i 1937, hvor «Guernica» ble vist første gangen. Her holder man på å male en kopi. Bildet ble forresten vist i Oslo også, før krigen. kom til Norge.

gen i Paris i 1937. Det var forøvrig i den originale paviljongen i Paris at Picassos fantastiske bilde Guernica ble utstilt første gangen. Nå hadde man en kopi der, mens originalen er utstilt i Dronning Sofia-museet i Madrid, som vi også besøkte.

Etter 3 dager i Barcelona ble det busstur til Gandesa, så videre til Zaragoza. Reisen ble avsluttet i Madrid hvor vi var i 4 netter, før vi tok flyet hjem. På veien besøkte vi Flix, Asco, Corbera d'Ebre og El Torre. Dette var steder som hadde betydning for Slaget ved Ebro, hvor skandinavene som de første gikk over elven Ebro og innledet slaget der. Ebro skulle forseres med båter, og blant skandinavene var det mange sjøfolk som var båtvante og det dro man nytte av.

Spania har vel aldri tatt noe oppgjør med med Franco-tiden og alt den innebar, og nasjonen er splittet i synet på hva som skjedde før, under og etter borgerkrigen. Franco døde i 1975 og hans pompøse æresgrav i «De falnes dal» er fremdeles et nasjonalmonument. I en enorm basilika som er hugget ut i fjellet av 20 000 republikanske krigsfanger, under et 150 meter høyt kors er han begravet. Vi ble fortalt at en amerikansk frivillig, som hadde blitt tatt til fange og tvunget til slavearbeid for å bygge monumentet, var så opprørt at han avga det løftet at hvis han noengang kom dit, så skulle han pisse på Francos grav. Han fikk ikke anledning til å innfri løftet, fordi han døde, men sønnen gjorde det på sin måte: Han fylte en flaske med piss og helte det ut over grava! Kirkens representanter, som alltid er til stede for å be og vokte over sin beskytter, trodde vel at det var «hellig vann» – og det var det jo, på en måte! Det er jo noe som heter «hellig vrede»!

28. oktober i 1938 ble det holdt en avskjedsparade i Barcelona før de utenlandske frivillige forlot Spania. I Yngvar Ustvedts bok fra 1975 står det:

Ved torget i byen var det samling og appell – for aller siste gang. Den ene bataljonen etter den andre marsjerte opp og tok stilling – spanske, polske, skandinaviske, italienske, franske avdelinger, allesammen overlesset med blomster og hilst med øredøvende bifall fra menneskemengden. Soldatene kommer i sine frontuniformer, ansiktene bærer preg av de fryktelige påkjenningene i den siste tiden, men de smiler og vinker og tar barna med seg i armene. Til slutt står de oppmarsjert foran den offisielle tribunen alle sammen, tusener av frivillige fra alle kontinenter, alle folkeslag, alle raser.

Plutselig står den sagnomsuste skikkelsen Pasionaria på tribunen. Hun taler – det gnistrer og spraker fra den lille kvinnen; og alle lytter til dette unikum av talerkunst og lidenskap:

***DE GRAFISKE FAG** bidro med et utall plakater, som skulle holde moralen opp og mane til innsats.*

«Dere forlot alt – hjem, fedreland, lykke – fedre, mødre, hustruer, brødre, søstre og barn. Dere kom til oss og sa: Vi er her; deres sak, Spanias sak, er vår. Det er den sak hele den utviklede og progressive menneskehet må kjempe for.»

«Dere kan være stolte. Dere er historie. Dere er legende. Dere er det heroiske eksempel på at demokratiet er solidarisk og at det er universelt. Vi skal ikke glemme dere!»

Under ovasjonene etter Pasionarias tale kom flyene inn over torget – og ikke fiendtlige denne gang. For en gangs skyld var det republikkens jagere som demonstrerte i luften over denne byen som nettopp i disse dagene holdt på å bli lagt i ruiner av tyske og italienske bomber.

Så ga troppene akt og kommandoen kom: spanjere ut til venstre, utlendinger ut til høyre! Spanjerne, som var i flertall, stilte opp i geledd og marsjerte ut av torget. Utlendingene ble ropt opp, én for én. De gikk fram til sin bataljonssjef, presenterte gevær for siste gang – og avleverte det under ropet: «Viva Espana!»

«Jeg tror ikke mange hadde øyet tørt,» sa Lise Lindbæk som overvar det hele.

«Det er det mest storslagne jeg har vært med på», sa frivillig Per Moen (som jeg forresten kjente!).

Her hjemme het det etterpå i Arbeiderbladet at seremonien bidro til at de frivillige kunne forlate Spania i bevisstheten om å ha gjort sin plikt. Og i Arbeideren skrev man at demonstrasjonen vitnet om den internasjonale solidaritet for Spanias sak. Aftenposten derimot hadde et annet syn: «Det var rottene som forlot det synkende skip. Enhver anstrengelse fra de rødes side herefter kan bare bidra til å forlenge den bitre strid, men noen seier over det nasjonale Spania kan de kommunistiske ledere ikke mere tro på – enn si vinne.»

– Kommunistene var langt fra de mest tallrike i den Folkefronten som sto bak regjeringa, men «kommunist-stemplet» var dengang, og har opptil våre dager, vært en effektiv måte å kneble sannheten på.

Tilbake til høstens reise i de frivilliges spor: Det ga meg meget, og for mitt indre øye så jeg for meg det som skjedde på denne plassen i Barcelona, hvor jeg nå sto, for mer enn 70 år siden. Dette var ett øyeblikk hvor jeg følte at jeg kom nær på historien!

PS: For de som er interessert i Den spanske borgerkrig vil jeg anbefale ei bok som kom ut i høst: *Tusen dager*, av Jo Stein Moen og Rolf Sæther, Gyldendal forlag.

***ENNÅ KAN EN FINNE** skyttergraver fra borgerkrigens dager, nesten 70 år etter. Utallige ofret livet i kampene her på Jarama-fronten. En høyde like ved her ble kalt for «selvmordshøyden» fordi et ukjent antall mistet livet i forsøkene på å erobre dette høyeste punktet i landskapet, hvorfra man kunne kontrollere områdene*

Historiespalta

Smudskonkurransen

Om smudskonkurransen skriver N. Jul-Larsen i Den typografiske forenings historie:

Av Niels Edvard Killi

«Et uvæsen som foreningen helt fra sine tidligste virkeaar begynte aa bekjæmpe, var den frie konkurranse eller 'smudskonkurransen' som den betegnende har vært kaldt. ... 'Billig arbeidskraft' var særlig i 80-aarene og en lang række av aar fremover en meget efterspurt vare i vort fag. Det var ikke sjelden dengang aa se at der avertertes efter 'en øvet gut, vant med sætning og trykning', eller ogsaa efter en sætterske som kunde paata sig det samme. For aa kunne opta konkurransen med sine kolleger om arbeidet, gjaldt det for disse principaler saa meget som muligt aa faa trykket prisen ned. ...

Men denne praksis har hat baade mange og fordærvelige følger. Ikke minst for principalene. Ti det sier sig selv at ogsaa de mere grundfæstede av dem – de fagmæssig utdannede boktrykkere – var nødt til aa være med i den vilde jakt som efterhvert antok en friere og friere form. Resultatet av denne usunde konkurranse blev da ogsaa at flere og flere principaler efterhvert begynte aa ty til den billige arbeidskraft for aa holde det gaaende. Men herved blev faget oversvømmet med et uforholdsmæssig antal læregutter i forhold til svendene, og det var fornemlig for aa faa en fast norm for dette at typografene streiket 18 uker i 1889.

Man har undertiden hørt den paastand fremholdt, at den frie konkurranse kun angaar principalene og derfor er noe som arbeiderne i det hele tat ikke bør bekymre sig om. Men dette er en like saa falsk som dristig paastand. Hvad arbeiderne har tapt ved dette forhold, er langt mer end mange av dem har noen anelse om. Ti naar en principal, for aa kunne delta i konkurransen med sine kolleger, reduserer sine arbeidspriser til et minimum av, hvad han under regulære forhold er nødt til, saa følger gjerne derav som fastsat regel ogsaa et nedslag i arbeidernes fortjeneste. Og der hvor dette ikke har latt sig realisere paa grund av personalets henvisning til vor lønstarifs bestemmelser, der er det i slike tilfælder gjerne endt med at principalen har tyd til den 'billige arbeidskraft' for aa naa sine maal. For kun aa nævne et eksempel herpaa kan anføres at bogtrykker Jensen i 1887 hadde optil 24 læregutter og 5 sættersker. Og flere andre gik ham en høi gang.»
(N. Jul-Larsen, Den Typografiske forenings historie 1872– 1922)

Kampen mot smudskonkurransen var ikke bare et anliggende for typografene, også trykkerieierne var opptatt av den; «Vor bogtrykkerbedrift har allerede i længere Tid maattet arbeide under Forhold, der har været lidet gunstige for Standens økonomiske Fremgang og Udvikling. Grunden hertil maa for en Del søges i, at de mange mindre Akcidensarbeider for Byens Handlende og Forretningsdrivende, som tidligere har været udført i Byens Bogtrykkerier og herigjennem bidraget ikke lidet til deres Fremgang, nu for den største Del er gaaet over til meget efemere Officiner eller til udenlandske Aktiebolag, idet der først og fremst er taget Hensyn til den størst mulige Prisbillighed, men kun i mindre Grad til Arbeidets virkelige Godhed ... I den typografiske Verden er den forlengst kjendt under Navnet 'Smudskonkurrance' og at modarbeide den tør være et af Hovedformaalene for den stedfundne Sammenslutning , der danner et nyttigt Supplement til den forlængst mellem Principalerne og Typograferne etablerede Normaltarif. De af Foreningen vedtagne Priser, som Medlemmerne har forplikt-et sig til at overholde lige overfor Kunderne ...»
(O. A. Øverland – Den norske bogtrykkerforening 1884 – 1909).

Kampen mot smusskonkurransen stod sentralt i typografenes kamp til godt inn på 1900-tallet. Så lenge all sats ble fremstilt som håndsats, var det en direkte sammenheng mellom arbeidernes lønn og pris for trykksakene. Denne sammenhengen var så direkte at arbeidsgiverforeningen hadde en paragraf i lovene sine som nøye fastsatte hvordan trykkeriene skulle beregne sine priser. § 6 i 'Statuter for den norske bogtrykker-for-ening' fra 1884 sa blant annet: «Satsen beregnes med et Tillægg af Halvparten af Sætterlønnen, ...» (Sitert etter Øverland) - samme år ble det endret til «et Tillægg af tre Fjerdeparter av Sætterlønnen».

Foto Lars Penick

Høyreorienterte kan være et betydelig arbeidsmiljøproblem. De driver fram konkurransejag, økt midlertidighet og overtidsregler som beviselig går ut over liv og helse.

Det gode arbeidsliv

Dette bør med i debatten, nå som Jens Stoltenbergs regjering inviterer det norske folk til «Samarbeid for arbeid». Rådslaget skal undersøke hva som «skal til for å skape et godt arbeidsmiljø». Som utreder i Manifest Analyse kan jeg tilby noen råd til samrådet, helt gratis.

Ved Tines fabrikkanlegg på Heimdal ved Trondheim har fagbevegelsen vært pådriver for et forsøk med fantastiske resultater. LO-forbundet NNN fikk på plass et prøveprosjekt med seks timers arbeidsdag. Forutsetningen var at de ansatte gjennom nye løsninger skulle klare å produsere like mye som de gjorde med vanlig arbeidstid. Nå produserer de ti prosent mer enn de gjorde før. Og sykefraværet har gått ned.

Hvordan har de klart det?
De ansatte fikk rett og slett ansvaret for å finne løsningene selv. De gikk sammen i grupper. De diskuterte. De forsøkte, lærte og implementerte. Og opplever nå eierskap til bedriften sin. Fordi de har fått utvikle arbeidsdagen og prosessene selv. «Dette er vår maskin», sier arbeiderne der nå. Statsminister Stoltenberg burde ta seg en tur til Tine Heimdal.

Han kan også vurdere en reise til Mandal for å lære om kommunens Tillitsprosjekt. Mandal kommune tar utgangspunkt i at de ansatte er voksne mennesker. Derfor stoler de på dem. Og har innført adgang til 365 dagers egenmelding. Hva skjedde? Sykefraværet gikk ned. Ikke nødvendigvis på grunn av egenmeldingsordningen. Men fordi Mandal har lyktes over flere år med å bygge tillit, fellesskap og ansvarsfølelse. Ved å sette de ansatte og deres kompetanse i sentrum og ikke behandle dem som utbyttbare innsatsfaktorer.

Samtidig som man må lære av de som lykkes, vil Manifest Analyse løfte fram hva som skaper «det dårlige arbeidsliv». Kunnskap om dette bør vektlegges mer i norsk politikk, selv om den er en politisk belastning for enkelte. Her følger fem punkter til regjeringens rådslag, som også høyrepartiene kan ha interesse av.

1. **Anbud og konkurranseutsetting:** Disse metodene for systematisk økning av konkurransejaget skaper per definisjon økt jobbusikkerhet, at folk frykter for jobben sin og en usikker framtid. Dette har dokumenterte, negative helseeffekter. Likevel presser Høyre og Frp konsekvent på for mer anbud og konkurranseutsetting.

2. **Mer overtidsarbeid:** Høyresiden på Stortinget presser på for lengre normalarbeidsdag og økt bruk av overtid. Arbeidstilsynet har advart kraftig, på grunnlag av utvetydig, forskningsbasert kunnskap om helsevirkningene. Dette overhører høyrepartiene glatt, som da de i 2002 ville innføre helseskadelige overtidsregler med adgang til å jobbe 14 timer om dagen syv dager i uken åtte uker i strekk.

3. **Mer bruk av midlertidighet:** Høyresiden på Stortinget vil øke adgangen til midlertidige ansettelser. Dette på tross av at forskning viser at midlertidighet, i alle fall når varigheten av arbeidsforholdet er usikker for den ansatte, har negative helseeffekter. I 2005 vedtok høyresiden, under regjeringen Bondevik, helseskadelige endringer i Arbeidsmiljøloven. Disse ble senere reversert. Men hva gjør regjeringen Stoltenberg med invasjonen av vikarbyråer og kontraktørordninger som i bransje etter bransje underminerer hele loven og enhver trygghet for de ansatte?

4. **Kommersialisering:** Bedriftsøkonomisk organisering av offentlige virksomheter har de siste 15 årene beviselig bidratt til en økning i uføretrygding og langvarig sykefravær. Omstilling og nedbemanning i offentlige virksomheter har ofte fungert som frasortering av ansatte som ikke har 100 prosent arbeidseffektivitet. Regjeringen bør som ledd i sitt rådslag med folket nå oppsummere disse erfaringene med markedsretting av offentlig virksomhet.

Gjestespalta

Magnus E. Marsdal.
Utreder i Manifest Analyse.
www.manifestanalyse.no

5. **Sparemani:** Særlig innen helse og omsorg har vedvarende innstramming og svak kommuneøkonomi skapt en ødeleggende tilstand av ineffektiv underbemanning: Høy slitasje fører til sykefravær, som i budsjettbalansens navn ofte ikke kompenseres med vikar, slik at byrden på øvrige ansatte økes, noe som medfører ny slitasje og økt sykefravær, som igjen gir økt slitasje på de ansatte som er på jobb. Denne onde sirkelen av ineffektiv underbemanning sliter ned arbeidshelsa og øker utgiftene til sykelønn og uførepensjon.

Denne nedslitingen av arbeidshelsa vil fortsette inntil politiske myndigheter bryter sirkelen av ineffektiv underbemanning ved å prioritere en økt andel av tilgjengelige årsverk til offentlige velferdstjenester. Derfor sitter Jens Stoltenberg med en viktig nøkkel til å få ansvarlige forhold i arbeidslivet: Opphev det borgerlige skattestoppet på Høyres 2004-nivå, slik at offentlig tjenesteyting kan få forsvarlig bemanning.

Forskningen viser det, mange ansatte erfarer det og stadig flere samfunnsaktører er i ferd med å se det: Høyreorienterte politikere er blant norsk arbeidslivs fremste fraværsdrivere.

Nå er det opp til fagbevegelsen og de rødgrønne å sette en ny, positiv dagsorden. Den bør være bygd på tillit til de ansatte som faktisk gjør jobben – ikke på mistillit til alle som ikke har direktørtittel eller jobb i regjeringskvartalet.

Magnus E. Marsdal
Utreder i Manifest Analyse
magnus.marsdal@manifestanalyse.no

DITT PROBLEM - VÅRT ANSVAR

At situasjonen innenfor det grafiske miljøet er mer eller mindre kriserammet er noe som har gått opp for de fleste. Oslo Grafiske Fagforening har sett hvordan dette fører til innskrenkninger, konkurser, oppsigelser, intern uro og mistrivsel både i og utenfor arbeidssituasjonen for medlemsmassen.

OGF ønsker å fylle sin rolle som støtte og medspiller for de som føler situasjonen på kropp og sinn og i helgen 27. - 29. november 2009 inviterte man medlemmer til seminar på Clarion Gardermoen Hotel.

18 personer møtte opp etter arbeidstid, noen i egen bil og andre i fellestransport fra Oslo.

Første kveld gikk med til innsjekking og en plenumssamling for å bli presentert for deltagere og arrangører.

Leder Terje Fjellum la frem opplegg og fremdriftsplan for seminaret. Vi skjønte straks at dette ikke kom til å bli en avslappende hotellweekend, men første kvelden var trivelig nok med en hyggelig middag før vi slappet av og ble bedre kjent. Hotellet har gode fasiliteter, utmerket kjøkken, hyggelig og effektiv betjening, men skal man lete etter mindre heldige sider kan man kanskje ønske seg mindre og mer «intime» forhold.

Undertegnende var en smule skeptisk til tanken på å sove tett inntil landets hovedflyplass, men moderne støydemping og gode senger gjorde all skepsis til skamme. Lørdagen startet vi friske og opplagte til stor frokost og kunne gyve løs på problemene i plenum.

Tittelen på helgeseminaret var tidsriktig nok: *«Dine problemer - Vårt ansvar»* og da var det jo nok av temaer å ta for seg: Hvilke rettigheter har du når bedriften vil redusere? Hva med ansiennitet? Hvordan forholder vi oss til kollegaer i samme bedrift som ikke er medlemmer i våre organisasjoner? Kan en oppsagt få tilbake jobben sin? Er det verre for en ung trykker å måtte slutte enn for en eldre ringrev? Hvor mange goder kan man gi fra seg før det blir uforenlig med krav til akseptabelt arbeidsforhold, etc.

Vekselspill mellom innspill fra de forskjellige gruppene og bearbeiding i grupper for deretter å presentere forslag til løsning på problemstillingene tilbake i plenum var måten vi arbeidet på. Møteledelsen kommenterte og korrigerte oss.

Terje er en veldig hyggelig type, men sannelig også en tøff lærer. (Han er sikkert ikke så artig å møte som motstander).

Det var stramt skjema og dagene ble ikke lange nok. De som trodde at søndagen bare skulle bli å komme seg hjem på måtte nok skjerpe seg enda en gang og arbeide seg gjennom oppsummering i plenumssalen. Da alt var over hadde vi fått mange tips og god veiledning i regel- og avtaleverk og dessuten fått høre mye om arbeidssituasjonen rundt omkring i grafisk bransje, både på trykk og førtrykk.

Hyggelig var det at noen av de unge også var med selv om det kanskje ble et noe urimelig høyt fokus på pensjonsordninger og slikt. La oss håpe de ikke behøver å tenke så mye på det i årene fremover.

En siste samling over spisebordet avsluttet et vellykket seminar selv om temaene stort sett omhandlet dagens svært anstrengte situasjon i vår bransje.

DJ

VI MÅ VITE MER!

Stadig ny kompetanse er viktig i den grafiske bransjen. Nå setter Grafisk seksjon i Fellesforbundet igjen fokus på etter- og videreutdanning for de grafiske fagene, gjennom et nettverk for utdanningsspørsmål. Særlig på trykksiden er det mye nytt på gang.

Av Kjetil Larsen

Nettverket var samlet til konferanse på Gardermoen i begynnelsen av februar. Bakgrunnen for dette har vært en diskusjon om arbeidet i svennenemdene det siste året, behovet for et etter- og videreutdanningstilbud for trykk og ferdiggjøring og at Fellesforbundet sine representanter i institusjoner som har med utdanning å gjøre har et behov for å ha noen å diskutere med.

- Her er det plass til flere som er interessert i utviklingen inne de grafiske fag, bare ta kontakt, sier Niels E. Killi i Fellesforbundet.

God finansiering

Forbundssekretær Knut Øygard innleda konferansen med å peke på at grafisk bransje er heldig som har gode fondsordninger til å finansiere etter- og videreutdanning: Grafisk utdanningsfond (GU), Grafisk stipendordning (GS) og utdanningsfondet for kartonasjen. Utfordringen er å legge til rette for utdanning og kurs som medlemmer og bransjen etterspør. På førtrykksområdet har det vært et godt tilbud av kurs gjennom IGM og andre. I det siste har for eksempel kurset «journalistikk for desktypografer» vært populært.

I kartonasjeområdet har det stort sett vært fokusert på opplæring av folk i bedriftene for å sette dem i stand til å bli fagarbeidere.

Det er innenfor trykk og ferdiggjøring/bokbind at det har mangla et tilbud. Det har vært gjort spede forsøk de siste åra, uten at man har funnet fram til opplegg som har fått noen stor tilslutning fra utøverne av faget.

EN ENGASJERT Rolf Jørn Karlsen.

Trykk

Derfor setter nå GU i gang med flere aktiviteter som skal munne ut i et tilbud for trykkerne. Kursleverandøren Palografen i Bergen er invitert av GU til å se på om de kan ha en rolle med å koordinere ulike kurstilbud for trykkere. En av mulighetene man ser for seg er et samarbeid med København tekniske skole, hvor noen norske trykkere deltok på kurs for to år siden. Tilbakemeldingene her var meget positive, men noen synes det var litt mye teori og litt for lite praksis. Dette tilbudet er faktisk åpent i dag også, men det er lite kjent. Problemet med å dra til København er at man blir lenge borte fra arbeidsplassen, noe som ikke er så lett på alle bedrifter. Derfor kan det også være en ide å lage opplegg som har kortere samlinger og kanskje i kombinasjon med undervisning på nett.

Sinapse

Sinapse er et trykksimuleringsprogram som visstnok gir reelle muligheter til å se hva som skjer i en trykkmaskin, og å trene på problemløsning uten at makulaturkostnadene blir høye. Det diskuteres om ikke opplæringskontoret for visuell kommunikasjon kunne kjøpe dette og tilby kurs både til elever i videregående skole, lærlinger og utlærte trykkere i etterutdanning.

Det siste som har vært på dagsorden er å se på mulighetene for å gjenopprette kurset «digitaltrykkerskolen». Forbundet fått flere medlemmer som jobber med digitaltrykk, og som er interessert i å øke sin kompetanse.

Det som har vært en utfordring i arbeidet med EVU for trykkergruppa har vært å få trykkerne selv til å innse at de ikke er utlært en gang for alle den dagen de har avlagt svenneprøven!

Bokbind/ferdiggjøring

Det er også lite tilbud om etter- og videreutdanning for medlemmer innen ferdiggjøringsområdet. Så vidt man veit fins det ingen kurstilbud for denne gruppa utover det leverandører av maskiner og utstyr tilbyr her i landet. Det som er mindre kjent er at København tekniske skole også har flere spesialiserte kurs i ferdiggjøring som arbeidere i denne delen av bransjen kan få støtte til å delta på så lenge de tilfredsstiller kriteriene i GU og GS.

Fagopplæring

Konferansen diskuterte også innholdet og kvaliteten på fagopplæringa og hvordan styrke rekrutteringa til fagene i et stramt arbeidsmarked. Diskusjonen vil sikkert gå videre i nettverket.

Rolf Jørn Karlsen fra Fellesforbundet, som var med å laga en rapport om yrkesutdanninga for regjeringa, holdt innledning om dette. Han konkluderer bla. med at man må få sterkere fokus på det yrkesfaglige i yrkesutdanningene, og at lærerne må få opplæring i å undervise på yrkesfag.. Bedre integrasjon mellom skole og lærebedrift og mer ressurser til instruktører i bedriftene er også viktig. Han var opptatt av å gi yrkesfaga høyere status, bla gjennom økt forskning på yrkesfag.

Han avslutta med å poengtere at det kun er politisk press fra fagbevegelsen som kan få igjennom de endringene som trengs.

VI GRATULERER

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jubilanter

April 2010:

50 år:
010460, Selbæk, Tor Odd,
Hagen 12, 2150 ÅRNES
080460, Myers, Tom Benny,
Grågåsv. 13, 1440 DRØBAK
140460, Sæterlien, Gunhild,
Bentsebrugata, 18 C, 0476 OSLO
220460, Torp, Roar, Olstadfaret 11,
2040 KLØFTA
260460, Vedaa, Sølvi, Kurv. 421,
0495 OSLO

60 år:
010450, Nymoen, Sidsel Marie,
Beverv. 9, 0596 OSLO
090450, Ernestus, Jan, Amundrudv. 5,
2074 EIDSVOLL VERK
120450, Svendsen, Trygve Ståle,
Skøyen Terr 28, 0276 OSLO
170450, Hansen, Reidar Tøger,
Mortensrudv. 14 K, 1283 OSLO
190450, Emanuelsen, Kjell,
Kjørbokollen 47, 1337 SANDVIKA
200450, Nguyen, Loc Van,
Kurlandstien 58, 1052 OSLO
230450, Hovland, Ole Kristian,
Høgås, 2170 FENSTAD
270450, Strømberg, Sissel June,
Orionv. 1 C, 2165 HVAM
290450, Halvorsrud, May Polla,
Furulundvegen 59, 1920 SØRUMSAND
300450, Heierstad, Rolf,
Odvar Solbergsvei 48, 0970 OSLO

70 år:
050440, Sørlie, Anne Karin,
Bølerskogen 17, 0691 OSLO
060440, Pedersen, Ingar Terkel,
la-Narr 12, 0563 OSLO
090440, Bjerkelund, Steinar Wilhelm,
Lavrans Vei 30, 0670 OSLO
130440, Jacobsen, Tore Haakon,
Fjordveien 55, 1363 HØVIK
210440, Olsen, Arne, Collettsgt. 75,
0456 OSLO
210440, Tariczky, Gyørgy Istvan Vi,
Haugerudv. 28, 0674 OSLO
220440, Mortensen, Kjell, Litlamo 5,
4200 SAUDA
250440, Holmsen, Jan Erik,
Lofthusv. 55, 0588 OSLO

75 år:
050435, Wilhelmsen, Svein-Erik,
Kolderupsvei 8 B, 0587 OSLO
130435, Svendsen, Roald, Skovv. 22,
0257 OSLO
140435, Andresen, John Otto,
Solbergliv. 83, 0683 OSLO
230435, Brenne, Eva Ingrid, Svalev. 12,
1182 OSLO

80 år:
110430, Olsen, Ingrid Helene, Grønlien,
1929 AULI
130430, Haraldsson, Rolf Willy,
Rustadsaga 14, 0693 OSLO
140430, Nærby, Per-Andreas,
Vevelstadåsen 6, 1405 LANGHUS
150430, Grønlund, Grethe Irene,
Lindebergv. 43 B, 1069 OSLO

85 år:
030425, Alnæs, Erik, Trondheimsv. 307,
2016 FROGNER

90 år:
040420, Gjerstad, Ivar Ørnulf,
Pilestredet 53 D, 0350 OSLO
080420, Johansen, Willy Storm,
Sponstugrenda 20, 1263 OSLO
110420, Lind, Henny Margot,
Ensjøsvingen 4 B, 0661 OSLO
130420, Wedde, Ingrid, Nordalv. 71,
0584 OSLO
230420, Opsahl, Trygve Otto, Duev. 38,
2016 FROGNER

95 år:
080415, Hansen, Leif Frithiof Joha,
Linderudsletta 15 A, 0597 OSLO

Mai 2010:

50 år:
100560, Zak, Adam Henryk,
Holteveien 30 A, 1410 KOLBOTN
110560 Pettersen, Kjell Lasse,
Fiskestien 20, 1404 SIGGERUD

60 år:
010550, Torre, Bjørn, 1960 LØKEN
030550, Iqbal, Pervez,
Haugerudveien 50, 0674 OSLO
050550, Martinsen, Terje,
Haugerudv. 48, 0674 OSLO
140550, Bråthen, Thor Egil,
Leilighet 7016, 0670 OSLO
150550, Grenieng, Sverre,
Sjøstrandveien 24 A, 1391 VOLLEN
200550, Eng, Margareth,
Myrerskogv. 30 C, 0495 OSLO
210550, Jørgensen, Dag, Raschs vei 13,
1178 OSLO
310550, Dahlstrøm, Rita, Lia 20,
1385 ASKER

70 år:
020540, Løvgro, Per Oskar, Tærudstien 93,
2020 SKEDSMOKORSET
020540, Øvland, Tore,
Lille Stensrud 950, 1295 OSLO
050540, Berntsen, Hans Olav,
Inges gt. 22 B, 2004 LILLESTRØM
180540, Pettersen, Robert, Skogv. 132,
1369 STABEKK
180540, Ødegaard, Leif Roar,
Fartein Valensvei, 1410 KOLBOTN
240540, Jansen, Jan Edvard,
Hellerudstubben 44 A, 0671 OSLO
260540, Riise, Kjell, Dannevigsv. 7 B,
0463 OSLO
270540, Bjørnstad, Kjell Harry,
Vevelstadåsen 31, 1405 LANGHUS
280540, Skjæret, Svein, Snøklokkevn 7,
1475 FINSTADJORDET

75 år:
020535, Berg, Tove Gunhild,
Ammerudhellinga 62, 0959 OSLO
050535, Prestegårdshus, Torleiv,
3560 HEMSEDAL
100535, Theigen, Arild, Hagaliv. 8 B,
1358 JAR
200535, Syvertsen, Tor Harry,
Salmakertunet 5, 1400 SKI

80 år:
080530, Håve, Synnøve,
Oppegårdv. 211, 1405 LANGHUS
100530, Ophaug, Anna, Grenaderv. 2,
1396 BILLINGSTAD
170530, Mathiassen, Ingeborg,
Lifaret 10, 1414 TROLLÅSEN
220530, Larsen, Thorfinn Bjørn,
Emil Korsmos vei 20, 0678 OSLO
280530, Jahnsen, Thor, Kruttmøllev. 18,
1414 TROLLÅSEN

85 år:
110525, Bråten, Edel, Stensg. 2,
0358 OSLO
160525, Dalen, Jonny, Utsiktsv. 12,
1482 NITTEDAL
190525, Staff, Georg Fredrik,
Vikshøgda 2, 3530 RØYSE

90 år:
250520, Løken, Thor,
Rødskrubbgrenda 42, 1352 KOLSÅS
260520, Mathisen, Oscar,
Fjellstubben 19, 1481 HAGAN

100 år:
310510, Løv, Solveig Synnøve H.,
Cathinka Guldberg-senter,
Lovisenberggata 7 B, 0456 OSLO

Juni 2010:

50 år:
020660, Enger, Marianne, Ringv. 11,
1970 HEMNES
060660, Kirkesæther, Runa,
Åslandhellinga 99, 1274 OSLO
100660, Gamre, Øyvind,
Arthur Nordlies Vei 7, 0956 OSLO

60 år:
010650, Hoff, Terje, Nordlisletta 9,
0952 OSLO
070650, Hansen, Poul Erik,
Granittv. 76, 2008 FJERDINGBY
100650, Skavås, Tormod Ingvald,
Randemfaret 36, 1540 VESTBY
150650, Berntsen, Bjørn Kristian,
Gislevollv. 4, 2050 JESSHEIM
260650, Hinkel, Bror Reidar,
Munkebekken 189, 1061 OSLO

70 år:
010640, Bøhren, Per Gunnar,
Gamle Oslov. 31, 1440 DRØBAK
120640, Løvstad, Tor, Østerliv. 46,
1153 OSLO
160640, Nilsen, Jan Erik, Sagstubben 5,
1930 AURSKOG
210640, Eriksen, Jan Ingvar,
Kløfterhagen 7 F, 1067 OSLO
260640, Minde, Arvid, Kurlandstien 6,
1052 OSLO
270640, Hermansen, Arvid, Postboks
344, 8483 ANDENES

75 år:
010635, Herwig, Tron, Brusletta 18,
2016 FROGNER
070635, Kløckl, Walter, Fossv. 15,
1925 BLAKER
130635, Ahmad, Bashir,
Dr. Dedichens vei 106, 0675 OSLO
170635, Jensen, Kjell, Østmarkv.1,
0687 OSLO
260635, Olsen, Jan
270635, Kristiansen, Kjeld Erling,
Østmarkveien 13 C, 0687 OSLO
280635, Harp, Bjørg,
Joh Castbergs vei 36, 0673 OSLO
290635, Stava, Kristoffer,
Grevlingv. 9 C, 0595 OSLO

80 år:
090630, Langtvedt, Ivar, Diriks gt. 1 B,
0457 OSLO
120630, Tandberg, Ole, Myrv. 73,
2050 JESSHEIM

85 år:
160625, Schmidt, Per Ingebrigt,
Høybråtenv. 85, 1088 OSLO

90 år:
270620, Furset, Jan Bjørn Anker,
Glimmerv. 8, 1155 OSLO

95 år:
020615, Uppstad, Rigmor Doris,
Ringg. 1 A, 0577 OSLO

Retting:
Som våre observante lesere sikkert la merke til, hadde det sneket seg inn en feil jubilant i forrige nummer av TgM. Laila Amundsen hadde ved en feil havnet sist blant de som fylte 70 år i februar, men hennes store dag er ikke før i oktober. Vi kommer tilbake til jubileet når det virkelig finner sted, og beklager feilen.

Red.

HEI ALLE PENSJONISTER!

Kan det være noe for deg å treffe tidligere kollegaer en gang i blant?

Du har muligheten hvis du besøker Oslo-typografenes pensjonistforening,
Vetlandsveien 99-101 (Oppsals Samfunnshus), kl 12.00-14.00.
Vi har fine turer og teaterbesøk! Vi har røykfritt miljø.

Møtedager (onsdager) for 2010 er: 17/3 – 28/4 – 19/5 – 16/6 – 18/8 – 29/9 – 13/10 – 10/11 – 15/12

En fin sosial sammenkomst! Ta en tur! Vel møtt!

Ring Steinar Bjerkelund - tlf. 22 75 50 73 - mob.906 83 317

B-blad

Returadresse:
Oslo Grafiske Forening
Sagveien 24
0459 Oslo

ISSN 0809-758

Årsmøte 2010

Oslo Grafiske Fagforening avholder årsmøte:
Torsdag 25. mars klokken 17.00
SAMFUNNSSALEN,
ARBEIDERSAMFUNNETS PLASS!

FORSLAG TIL DAGSORDEN:

- Åpning
- Konstituering
- Beretning
- Regnskap
- Innkomne forslag
- Bevilgninger
- Valg

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må være hos foreningen innen:

Torsdag 4. mars 2010.
Samme frist gjelder forslag til valgkomiteen.

Alle forslag sendes Oslo Grafiske Fagforening, Sagveien 24, 0459 Oslo.

Etter at årsmøtet er avviklet inviterer vi til:
Middag og hyggelig sosialt lag med kaffe avec og forfriskninger.

Påmelding.

Med hilsen
Oslo Grafiske Fagforening
Styret